

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และ
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางดังนี้

1. ประชาคมอาเซียน
 - 1.1 ความเป็นมาและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนปี 2558
 - 1.2 กฎบัตรอาเซียน
 - 1.3 ความสำคัญของประชาคมอาเซียน
 - 1.4 ผลกระทบต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
 - 1.5 ระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน
2. การศึกษาไทยกับประชาคมอาเซียน
 - 2.1 นโยบายและการขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่อาเซียน
 - 2.2 นโยบายรัฐบาลนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร
 - 2.3 การขับเคลื่อน โรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน
3. แนวทางการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.1 ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน
 - 3.2 มาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน
 - 3.3 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
 - 3.4 กรอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม
4. การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
 - 4.1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาเอกชน
 - 4.2 นโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนในรัฐบาลนายกรัฐมนตรี
 - 4.3 การบริหารจัดการ
 - 4.4 การจัดการเรียนการสอน
 - 4.5 กิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน
 - 4.6 กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

อาเซียน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ประชาคมอาเซียน

สิ่งที่เรียกว่าประชาคมอาเซียน 2558 ก็คือ การเปิดเสรีอาเซียนในปี 2558 นั่นเอง สมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศจะก้าวเข้าสู่ความร่วมมือกัน ในมิติใหม่ในอีก 3 ปีข้างหน้า (2558) ทั้ง 10 ประเทศอาเซียนจะเข้าใกล้ระยะที่เหมือนกับเป็นประเทศเดียวกันมากขึ้น ประชากรของประเทศสมาชิกจะไปมาหาสู่กันได้อย่างสะดวกและง่ายดายขึ้น ไม่ต้องมีวีซ่าและไม่ต้องผ่านการตรวจอย่างเข้มงวด คือมีสภาพคล้ายๆ กับเป็นกลุ่มประเทศเดียวกัน โดยไม่ได้สูญเสียความเป็นเอกราช และอธิปไตยของตนไป ดินแดนของใครเป็นอยู่อย่างไรก็ยังคงเป็นอยู่อย่างนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจะทำมาค้าขายกันอย่างสะดวก มากขึ้น ไม่มีการจัดเก็บภาษีข้ามแดน หรือที่เรียกว่าภาษีศุลกากรระหว่างกัน นั่นคือในการส่งสินค้าข้ามแดนจากประเทศหนึ่ง ไปอีกประเทศหนึ่ง จะไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร หรือเสียในอัตราศูนย์ แต่อาจมีการตรวจสอบคุณภาพหรือคุณสมบัติบางอย่างของสินค้า จะมีความสะดวกสบายในเรื่องการพกพา หรือการโอนเงินระหว่างประเทศหนึ่ง ไปยังอีกประเทศหนึ่งได้ง่ายดายขึ้นกว่าแต่ก่อน (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา : <http://www.ceted.org/tutorceted/index.html>, 2556.)

1. ความเป็นมาและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนปี 2558

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมอาสา หรือ Association of South East Asia ขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมแต่ดำเนินการได้เพียง 2 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซีย และประเทศมาเลเซีย ในช่วงทศวรรษ 2500 ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ได้แพร่เข้ามาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดความกังวลทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ ประกอบกับประเทศมหาอำนาจเริ่มไม่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร ทำให้ประเทศในกลุ่มหันมาหาความร่วมมือซึ่งกันและกัน และได้มีการฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างประเทศขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการแสวงหาหนทางจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นในภูมิภาค “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” จึงได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ

ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) หรือที่เรียกว่าปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันคือยู่คืบบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก เมื่อแรกก่อตั้งในปี 2510 อาเซียนมีสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ซึ่งผู้แทนทั้ง 5 ประเทศ ประกอบด้วย นายอาดัม มาลิก (รัฐมนตรีต่างประเทศอินโดนีเซีย) นายตุน อับดุลราซัค บิน ฮุสเซน (รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหม และรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย) นายนาซิโซ รามอส (รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์) นายเอส ราชารัตแนม (รัฐมนตรีต่างประเทศสิงคโปร์ และพันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ (รัฐมนตรีต่างประเทศไทย) ได้ร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ (ศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล . 2555 : 28) วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียนตามปฏิญญากรุงเทพฯ (กระทรวงต่างประเทศ : <http://www.mfa.go.th/asean/>, 25555.) มีดังนี้

1. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร
2. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
3. เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรือง ทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
4. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
5. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
6. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
7. เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

สามเสาหลักของประชาคมอาเซียนประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ 1) มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน โดยยึดมั่นหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายในและการส่งเสริมค่านิยมของประชาคมควบคู่กันไป

2) มีความเป็นเอกภาพ ความสงบสุข และความแข็งแกร่ง พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนพึ่งพาอาศัยกลไกของตนมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ในภูมิภาค และ 3) มีพลวัตและมีปฏิสัมพันธ์กับนอกภูมิภาคอาเซียนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (กระทรวงการต่างประเทศ : <http://www.mfa.go.th/asean/>, 2555.) ได้แก่

1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวสำหรับประชากร 600 ล้านคนในอาเซียน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและบุคลากรวิชาชีพต่าง ๆ อย่างสะดวกมากขึ้น และมีการไหลเวียนอย่างเสรียิ่งขึ้นสำหรับเงินทุน
2. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ
3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยการพัฒนา SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration : IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินการใน 6 สาขา ได้แก่ การพัฒนามนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างทางการพัฒนาความเชื่อมโยง อาเซียนได้จัดทำแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Master Plan on ASEAN Connectivity) ในปี 2553 เพื่อเป็นกรอบในการร่วมมือในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันใน 3 มิติคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเน้นอาเซียนในเบื้องต้น และจะเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงไปภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และอื่น ๆ ต่อไป

การรักษาความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนใน โครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนเป็นผู้ขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาค ได้แก่ ASEAN+1 ASEAN+3 East Asia Summit (EAS) และ ASEAN Regional Forum (ARF) ทั้งนี้ อาเซียน สามารถผลักดันให้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ เกิดประโยชน์สูงสุดกับอาเซียน การเพิ่มบทบาทของอาเซียนในเวทีโลก อาเซียนมีส่วนร่วมในการประชุม G20 อย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมระหว่างผู้นำอาเซียนกับเลขาธิการสหประชาชาติอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง ได้จัดทำความเป็นหุ้นส่วนรอบด้านกับสหประชาชาติ (ASEAN-UN Comprehensive Partnership) โดยส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ ผู้นำอาเซียน ได้ลงนาม Bali Declaration on the ASEAN Community in the Global Community of Nations (Bali Concord III) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ของอาเซียนที่จะมีบทบาทสร้างสรรค์ในเวทีโลกมากขึ้น และผลักดันให้อาเซียนมีท่าทีที่สอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้นในประเด็นที่ประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญ และล่าสุด ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2555 ผู้นำอาเซียน ได้รับรอง Bali Concord III Plan of Action เพื่อวางแนวทางการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว (กระทรวงต่างประเทศ, <http://www.mfa.go.th/asean/.2555>)

2. กฎบัตรอาเซียน

ความร่วมมือของอาเซียน ในช่วงแรกๆ หลังการก่อตั้งเน้นความร่วมมือด้านการเมือง ก่อนที่จะขยาย ไปสู่ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและสังคมในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา และมีการรวมกลุ่มที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจของโลกและภูมิภาค ความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมืองในยุคสงครามเย็นยุติลง รวมทั้งการก้าวเข้าสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีมหาอำนาจใหม่คือ จีนและอินเดีย และต้องเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เช่น โรคระบาด การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ ทำให้อาเซียนต้องปรับตัว และปรับระบบการทำงาน โดยเน้นประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น โลกปัจจุบันเป็นโลกของ ความร่วมมือในระดับภูมิภาคจะเห็นได้จากการรวมกลุ่มของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปละติน อเมริกา เอเชียใต้ และแอฟริกา เพื่อสร้าง โอกาส เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และอำนาจต่อรอง อาเซียนจึงจำเป็นต้องวางรากฐานสำหรับการสร้างประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนภายในปี 2558

การกำหนดเป้าหมายในการเป็นประชาคมอาเซียนให้สั้นลง มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ ก่อให้เกิดแรงกระเพื่อมทั้งภูมิภาคและทั่วโลกประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างจับตามองว่า อาเซียนมีความจริงจังมากขึ้น และส่งผลให้มีการประกาศใช้ “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) หรือปฏิญญาชะอำหัวหิน (Cha-am Hua Hin Declaration) ในการประชุม สหุคยอคครั้ง ที่ 14 ที่จัดขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม พ.ศ. 2552 (2009) ณ อำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย นับเป็นจุดเริ่มต้นความเป็น “ประชาคมอาเซียน” อย่างเป็นทางการ ที่จะนำไปสู่วิถึการ เปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ คือ การเป็นปรับองค์กรในการทำงานแบบ รวบรวมที่มี “กฎ” เป็นฐานสำคัญ (Rule-Based) โดยสมาชิกทั้ง 10 ประเทศจะต้องปฏิบัติตาม พันธะข้อตกลง มีการกำหนด “กลไกระงับข้อพิพาท” พร้อมกับสร้าง “อาเซียน” ให้มีสถานะ เป็นนิติบุคคล” มีการปรับให้เป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ การรวมกลุ่มให้เกิด “กระบวนการตัดสินใจ” จากการประชุมระดับผู้นำ ซึ่งปรากฏเป็นคณะ มนตรี (Councils) ของอาเซียนทำหน้าที่ใน 3 เสาหลัก มีการเพิ่มอำนาจ “สำนักเลขาธิการ” (Secretariat) และผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ (Secretary General) นอกจากนี้ ประชาคมอาเซียน ยังมีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ และลดช่องว่างระหว่างสมาชิกอาเซียนลง ส่งผลให้ ความร่วมมือของอาเซียนที่เคยอยู่ในลักษณะหลวมๆสู่ความร่วมมือที่แน่นแฟ้นและชัดเจน ยิ่งขึ้น

ในขณะที่ข้อเสียที่ควรนำมาพิจารณา คือด้านความพร้อมของประเทศต่าง ๆ ซึ่ง รวมถึงประเทศไทยที่อาจเกิดอุปสรรคขัดขวางมิให้การขับเคลื่อนเข้าสู่การเป็นประชาคม อาเซียน ไม่บรรลุผลสำเร็จตามกรอบเวลาที่ตั้งเป้าหมายไว้ เช่น ด้านความไม่สงบทางการเมือง และการขาดความรอบคอบหรือความเข้าใจที่ถูกต้องในการผลักดัน เพื่อให้การก้าวสู่ประชาคม อาเซียนมีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันกับสหภาพยุโรป (EU) ซึ่งมีความก้าวหน้ามากกว่า กลุ่มประเทศอาเซียนประมาณ 15 ปี ดังนั้นการเรียนรู้ประสบการณ์ในการรวมกลุ่มประเทศใน ยุโรปที่ผ่านมา เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 16-18)

กฎบัตรอาเซียนเป็นความตกลงระหว่างประเทศสมาชิกที่กำหนดกรอบ โครงสร้าง องค์กรเป้าหมาย หลักการ และกลไกที่สำคัญต่าง ๆ ของอาเซียน และให้สถานะนิติบุคคลแก่ อาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามเป้าหมาย ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 และสร้าง กลไกที่จะส่งเสริมให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามความตกลงต่าง ๆ ของอาเซียน และทำให้อาเซียน เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่าง แท้จริงมากขึ้นในการประชุม

สศคยอาเซียน ครั้งที่ 9 ที่บาหลี ปี 2546 ที่ประชุมได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้ง ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2563 (ค.ศ.2020) ต่อมา ในการประชุมสศคยอาเซียน ครั้งที่ 10 ที่เวียงจันทน์ สปป.ลาว ปี 2547 ผู้นำได้เห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Program : VAP) ซึ่งกำหนดมาตรการในการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน ซึ่งรวมถึง การจัดทำ กฎบัตรอาเซียนด้วย ซึ่งผู้นำอาเซียนในการประชุมสศคยอาเซียน ครั้งที่ 11 ปีถัดมา ได้ เห็นชอบให้จัดทำกฎบัตรอาเซียนและตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องกฎบัตรอาเซียน (Eminent Persons Group on the ASEAN Charter-EPG) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทาง การรวมตัวของ อาเซียนและสาระสำคัญที่ควร มีปรากฏในกฎบัตรอาเซียน การร่างกฎบัตรอาเซียน ทำกันในปี 2549 โดยให้คณะทำงานระดับสูง และได้เสนอให้ผู้นำอาเซียนลงนามในกฎบัตร อาเซียนระหว่างการประชุมสศคย อาเซียน ครั้งที่ 13 ที่สิงคโปร์ ปี 2550

หลังจากมีการประกาศใช้กฎบัตรอาเซียน ในทางปฏิบัติประชาคมอาเซียนมีการ ประชุมกันถึงปีละ 700-800 ครั้ง เพื่อติดตามการดำเนินงานอันเป็นผลจากการประชุมแต่ละครั้ง และผู้ที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ติดตามการปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียนและผลจากการ ประชุมทุกครั้ง คือ นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียนในขณะนั้น และได้มีการปรับ โครงสร้างภายในองค์กรของอาเซียนหลายประการให้สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียน เช่น จาก เดิมมีรองเลขาธิการ 2 คน ปรับเพิ่มเป็น 4 คน เป็นต้น ทำให้ในช่วงแรกของการดำเนินงานตาม กฎบัตรอาเซียนความรับผิดชอบหลักตกอยู่ที่ประเทศไทย เนื่องจากต้องเป็นผู้วางพื้นฐาน ทั้งหมดและผลักดันกฎบัตรให้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ก่อนที่ประเทศเวียดนามจะรับ ช่วงต่อตำแหน่งประธานอาเซียนต่อจากประเทศไทยในปี พ.ศ. 2553 (โจเซฟ เอส จี. 2012 : 20-23)

3. ความสำคัญของประชาคมอาเซียน

กระทรวงการต่างประเทศ (2555 : <http://www.mfa.go.th/asean/>) ได้กล่าวไว้ว่า เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของไทยในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็น ‘ประชาคมเพื่อ ประชาชน’ ก็คือ การจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนเพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการ ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก กล่าวสรุปได้ว่าการรวมตัวเป็นประชาคม อาเซียน มีความสำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านบริบทของประชาคมอาเซียน การเปลี่ยนแปลงของอาเซียนที่จะถึงนี้ อาจต้องประสบกับวิกฤตความเสี่ยงระดับโลก (Global Risks) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและ การเมือง เช่น ความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเงินโลก การเพิ่มของราคาพลังงาน ความ

มั่นคงด้านอาหารการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามพรมแดน โรคระบาดข้ามพรมแดน โลกร้อน ภัยธรรมชาติ การก่อการร้าย เป็นต้น รวมถึงการเกิดความร่วมมือในระดับภูมิภาค อันเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้า และการต่อต้านภัยคุกคามต่าง ๆ รวมถึงเป็นการสร้าง โอกาสและอำนาจต่อรอง และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

3.2 ด้านการรวมกันเป็นตลาดเดียวของประชาคมอาเซียน จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนกับกลุ่มประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน อินเดีย ประเทศขนาดเล็กได้รับความคุ้มครองเป็นกระบอกเสียงในเวทีโลก เนื่องด้วยอาเซียนจะมีประชากรรวมเกือบ 600 ล้านคน หรือคิดเป็น 1 ใน 10 ของประชากรโลก และมี GDP รวมประมาณ 2.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็น 2.6 ของ GDP โลก โดยเฉพาะผลของประชาคมเศรษฐกิจสำหรับประเทศไทยนั้น จะช่วยให้ประเทศของเราสามารถเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของการค้าขายกับตลาดภายในภูมิภาค และเป็นฐานของภูมิภาคในการออกไปสู่ประเทศอื่นๆ ได้ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน อาเซียนจำเป็นต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มภายใน หรือเร่งรัดจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มการทำข้อตกลงการรวมกลุ่ม ด้วยความมั่นคงมากขึ้นกว่าแต่ก่อน และปรับปรุงการดำเนินงานให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการแข่งขันทางการค้า และการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุน โดยตรง ที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นและมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่มากขึ้น เช่น จีน อินเดีย และรัสเซีย เป็นต้น

3.3 ด้านการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากส่งเสริมให้เกิดการเปิดตลาดเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมถึงความร่วมมือในด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้า และการลงทุนในเหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศ และลดช่องว่างการเหลื่อมล้ำทางสังคมให้น้อยลง

4. ผลกระทบต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ ในฐานะส่วนหนึ่งที่ไทยอยู่ใน ยุคโลกาภิวัตน์บทบาทของการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต

ฯลฯ ของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ส่งผลให้เกิดผลกระทบหลายด้าน ดังนี้ (กรมอาเซียน. 2547 : 25-28)

4.1 ด้านการเมืองและความมั่นคง

4.1.1 ทำให้ไทยอยู่ในประชาคมที่มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐาน ร่วมกันมากขึ้น มีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่ง มีการสร้างกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน ขจัดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างและลดปัญหาความมั่นคงรูปแบบเดิมรวมทั้งส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค

4.1.2 ช่วยสนับสนุนประเทศสมาชิกอาเซียนในการหาข้อยุติต่อปัญหาต่าง ๆ ระหว่างกัน โดยสันติวิธี ซึ่งแม้ว่าการเป็นประชาคมอาเซียนจะมีได้เป็นการแก้ไขปัญหาโดยตรง แต่ก็ช่วยส่งเสริมการดำเนินการในกรอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรอบทวิภาคี

4.1.3 ช่วยให้ไทยสามารถแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่าง ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับประเทศอื่นทั้งในและนอกภูมิภาค โดยเฉพาะการแก้ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น การบริหารจัดการภัยพิบัติ ความมั่นคงทางทะเลและอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่าง ๆ

4.1.4 การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศในอาเซียน และเพิ่มน้ำหนัก และความเห็นต่าง ๆ ของประเทศอาเซียนในระหว่างประเทศ 1.5 การเคลื่อนตัวของประชาชนและสินค้าอย่างเสรีมากขึ้น อาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามพรมแดนต่าง ๆ เช่น การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ ยาเสพติด และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ด้านเศรษฐกิจอาเซียน

4.2.1 อาเซียนเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีความใกล้ชิดไทยมากที่สุด ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศที่มีพรมแดนติดกัน มีวัฒนธรรมคล้ายกัน มีสินค้าและบริการที่ส่งเสริมกัน หรือมีสินค้าที่คล้ายคลึงกัน หากสามารถร่วมมือ จะสามารถสร้างความแข็งแกร่งในด้านอำนาจการต่อรอง อันจะนำมาซึ่งการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจการค้าที่มีความสำคัญยิ่ง

4.2.2 การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้เกิดตลาดในภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ โดยสามารถนำจุดแข็งแต่ละประเทศมาเสริมกับจุดแข็งของประเทศไทย เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดในการผลิต ส่งออกและบริการ ซึ่งจะเกิดได้เมื่อมีการเคลื่อนย้ายปัจจัย

การผลิตได้อย่างมากขึ้น นอกจากนี้การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยให้ประเทศสมาชิกมีความเป็นปึกแผ่นและช่วยสร้างอำนาจการต่อรองในเวทีต่าง ๆ มากขึ้น

4.2.3 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดขยายตัวในด้านการค้าและการลงทุนของไทยเนื่องจากจะมีการแสวงหาความร่วมมือเพื่อยกเลิกหรือลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคด้านภาษีหรือมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายใต้รวมถึงอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนระหว่างผู้ประกอบการควรใช้โอกาสที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะสาขาที่ไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง

4.2.4 ประชาคมเศรษฐกิจจะทำให้ผู้ประกอบการไทยได้เริ่มปรับตัวและเตรียมความพร้อมกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกซึ่งช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของไทยในเศรษฐกิจโลกในภาพรวมต่อไป

4.2.5 ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันและการเป็นพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ จากการขจัดอุปสรรคในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก

4.2.6 ช่วยให้การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคยิ่งขึ้น จากการลดอุปสรรคด้านการค้าและจากการดำเนินงานตามความริเริ่มสำหรับการรวมตัวของประชาคมอาเซียน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานของประเทศที่พัฒนาน้อยกว่า

4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.3.1 การดำเนินการใด ๆ ของภาครัฐจะต้องเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ในการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

4.3.2 ต้องส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนรู้จักกันมากขึ้น โดยมีความเอื้ออาทรและแบ่งปันกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตระหนักระหว่างกัน และสร้างความรู้สึกร่วมกัน

4.3.3 จำเป็นต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศอาเซียนอื่นมากยิ่งขึ้น

4.3.4 ช่วยขจัดปัญหาด้านสาธารณสุขที่อาจเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน และนักท่องเที่ยว โดยเสรี อาทิ การควบคุมโรคติดต่อ การเสริมสร้างความร่วมมือ โดย

การแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ เพื่อป้องกันและควบคุมโรค การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากรธรรมชาติหรือจากมนุษย์

4.3.5 ไทยอาจต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศไทยในฐานะสมาชิกประชาคมอาเซียน เช่น การสรรหาและขยายอัตราข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาเซียนประจำหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556 : 14-15) กล่าวว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยหลังเป็นประชาคมอาเซียนมีหลายประการ ดังนี้

1. เศรษฐกิจขยายตัวมากขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัว คือ การลดอัตราภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 และการขจัดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศสมาชิกอาเซียน ทำให้มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับอาเซียนขยายตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ การเปิดเสรีการลงทุนจะทำให้มีเงินลงทุน โดยตรงจากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามายังประเทศไทยมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในธุรกิจบริการที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้น ได้สูงถึงร้อยละ 70 เช่น การขนส่งทางอากาศ บริการด้านการท่องเที่ยว บริการสุขภาพ และบริการโลจิสติกส์ เป็นต้น รวมทั้งการลงทุนจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนมายังประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากภูมิศาสตร์ของไทยเหมาะแก่การลงทุนเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งไปยังประเทศอื่นในภูมิภาค ที่สำคัญคาดหมายว่าจะมีนักท่องเที่ยวจากอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างประเทศอาเซียนลดลง โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมระหว่างประเทศพัฒนามากขึ้น การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศในอาเซียนเพิ่มมากขึ้น และการเคลื่อนย้ายของแรงงานไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น

2. โครงสร้างเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น การเปิดเสรีให้สินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานทักษะสูงสามารถเคลื่อนย้ายภายในภูมิภาคได้อย่างเสรีมากขึ้น ทำให้ไทยต้องเผชิญการแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านรุนแรงขึ้น ซึ่งจะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของเศรษฐกิจไทย ไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่เป็นจุดแข็งของประเทศและภาคเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยภาคเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ คือ สินค้าเกษตร เช่น ข้าว น้ำมันปาล์ม ถั่วเหลือง โคเนื้อ โคนม ชา กาแฟ หอม กระเทียม ไหมดิบ สินค้าประมง และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ขณะที่ภาคบริการ เช่น

การเงิน ธนาคาร ประกันภัย โทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ ค้าปลีก-ค้าส่ง และ โลจิสติกส์ ไทยอาจสูญเสียส่วนแบ่งการตลาดให้กับคู่แข่งจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสิงคโปร์ที่มีศักยภาพในด้านบริการสูงที่สุดในอาเซียน ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (เช่น ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์) อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มจากการออกแบบ (เช่น แฟชั่น เฟอร์นิเจอร์) และ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าจำเป็น (เช่น แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร อุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง) ส่วนภาคบริการที่จะได้ประโยชน์ คือ การท่องเที่ยว บริการสุขภาพและความงาม บริการธุรกิจ และการก่อสร้างและออกแบบ

3. กฎระเบียบและมาตรฐานเป็นสากลมากขึ้น การรวมตัวเป็นประชาคมจะทำให้ประเทศสมาชิกจำเป็นต้องปรับปรุงกฎระเบียบ แนวปฏิบัติและมาตรฐานด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันมากขึ้นเพื่อความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมระหว่างประเทศ เช่น มาตรฐานของสินค้าและการให้บริการ มาตรฐานด้านคุณภาพวิชาชีพ กฎระเบียบและพิธีการทางศุลกากร และการตรวจคนเข้าเมือง กระบวนการจัดตั้งและจดทะเบียนธุรกิจ การคุ้มครองสิทธิแรงงาน และสิทธิผู้บริโภค บริษัทีบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

4. การกระจายความเจริญมากขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงการคมนาคมระหว่างประเทศ เช่น ถนนและทางรถไฟ จะทำให้เกิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ และการกระจายความเจริญสู่พื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนและแนวเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตามโครงการเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย 3 แนวพื้นที่ ได้แก่

4.1 ระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออกตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างเมืองมาละแหม่ง เมียนมาร์ ผ่านแม่สอด ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร สหวันนะเขต ลาว และสิ้นสุดที่เมืองดานัง เวียดนาม

4.2 ระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างนครคุนหมิง จีน ผ่านเชียงรายที่อำเภอแม่สายและเชียงของ และไปสิ้นสุดที่กรุงเทพฯ

4.3 ระเบียงเศรษฐกิจแนวใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพฯ ไปยังกัมพูชาและเวียดนามมีหลายเส้นทางย่อย โดยมีจุดผ่านแดนระหว่างไทยและกัมพูชา 2 แห่ง คือ อรัญประเทศ ปอยเปต และตราด/เกาะกง เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวใต้จะเชื่อมต่อกับโครงการก่อสร้างมอเตอร์เวย์ระหว่างท่าเรือน้ำลึกทวาย กรุงเทพฯ และท่าเรือแหลมฉบัง

5. สังคมมีความหลากหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรมมากขึ้น ประชาคมอาเซียนจะทำให้ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมภายในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น ประชาชนในภูมิภาคอาเซียนมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น โดยเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนและการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพที่จะทำให้มีการเคลื่อนย้ายของบุคลากรชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการผ่านแดนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมระหว่างประเทศที่จะทำให้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมากขึ้น การเปิดเสรีบริการด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนทางด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรมและองค์ความรู้ จะทำให้มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมมากขึ้น

การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทั้งเชิงบวกหรือลบต่อประเทศไทย ซึ่งเราอาจมองสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสหรือภัยคุกคามก็ได้ ทั้งนี้การพัฒนาความรู้และการเตรียมความพร้อมเป็นเงื่อนไขสำคัญของการรับโอกาสและป้องกันภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้น หากนับตั้งแต่ตอนนี้ยังมีเวลาอีกประมาณ 3 ปีจึงจะถึงเส้นตายที่จะบรรลุเป้าประสงค์ในการสร้างประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ซึ่งถือว่ามากเพียงพอและยังไม่สายเกินไปที่จะเริ่มต้น

จากงานสัมมนาวิชาการประจำปี 2555 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เรื่อง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : มายาคติ ความเป็นจริง โอกาสและความท้าทาย” (ASEAN Economic Community: Myths, Reality, Potentials and Challenges) กล่าวว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แม้จะไม่มีผลกระทบต่อประเด็นด้านสังคมโดยตรง ทว่าก็ก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมในแง่มุมต่างๆ อย่างไม่ต้องสงสัย การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ในฐานะส่วนหนึ่งของโลกาภิวัตน์ คือก่อให้เกิดบทบาทของการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ฯลฯ ขณะเดียวกัน ก็ยังเตือนให้ตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม อาทิ ปัญหาสิ่งแวดล้อม แรงงานเด็ก ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ฯลฯ ที่จะเกิดขึ้นตามมา ในเวลาที่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีแนวโน้มลดลง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ทั้งกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยและยากจน กลับเพิ่มสูงสุดอย่างน่าประหลาดใจ ปรากฏการณ์ข้างต้น มักถูกโจมตีว่าเป็นผลด้านลบประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์ และหากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่ง

กระบวนการดังกล่าว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องกลับมาทบทวนว่า อาเซียนจะได้รับผลกระทบอย่างไรจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมของ AEC โดยใช้ผลต่อรายได้ประชาชาติ มาเป็นแนวทางวิเคราะห์เชื่อมโยงถึงผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตามสมการแบบ Panel Regression พบว่า ยิ่งมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมาก ก็ยิ่งส่งผลดีต่อสังคม ทั้งในแง่ความยากจน การกระจายรายได้ สุขภาพของประชาชน และการศึกษา ยกเว้นก็เพียงด้านสิ่งแวดล้อม ที่การเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จะนำมาซึ่งปริมาณการใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มขึ้นตามมา ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ในมิติของการกระจายรายได้ภายในประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียน กลุ่มประเทศ CLMV กลับมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้นกว่าเดิม ขณะที่ประเทศอื่นๆ แม้ความเหลื่อมล้ำจะลดน้อยลง แต่ก็ลดลงในระดับที่ไม่มากนัก จนอาจกล่าวได้ว่า อาเซียนยังคงต้องเผชิญหน้ากับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อีกทางหนึ่ง แม้ทุกประเทศจะได้รับประโยชน์ด้านสังคมในเกือบทุกมิติ ทว่าระดับการได้ประโยชน์ก็ขึ้นอยู่กับรายได้ของประเทศนั้น ๆ ขณะที่ช่องว่างทางสังคมระหว่างประเทศ ก็จะมีเพิ่มขึ้นตามระดับการรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพราะการส่งผ่านประโยชน์ทางเศรษฐกิจสู่ทางสังคม ย่อมขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของแต่ละประเทศ เมื่อประเทศนั้นๆ มีรายได้สูงถึงระดับหนึ่งๆ

ช่องว่างทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้นตามการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทำให้อาเซียนต้องสร้างมาตรการรองรับทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ กระนั้นก็ดี หากเรานับว่าข้อตกลงประชาคมอาเซียนด้านสังคมวัฒนธรรม (ASEAN Social and Cultural Community) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่แสดงให้เห็นความตระหนักของอาเซียนในเรื่องดังกล่าว ก็ดูเหมือนมาตรการที่มีจะยังขาดทั้งความชัดเจนและไม่ได้ลึบหน้ำมากไปกว่าความคิดในแผนกระดาษ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงแนวนโยบายด้านสังคมของประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ก็พบว่านโยบายด้านการพัฒนาคน ที่ประกอบด้วยการพัฒนาด้านการศึกษา พัฒนาการจ้างงานและแรงงาน การพัฒนาคนในระบบราชการ ฯลฯ เป็นสิ่งที่อาเซียนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ขณะที่นโยบายด้านการคุ้มครองทางสังคม ประกันสังคม และการช่วยเหลือทางสังคม ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้อาเซียนสามารถได้รับประโยชน์จาก AEC ได้มากขึ้น เนื่องจากระบบคุ้มครองทางสังคมที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของประเทศสมาชิกได้ในอนาคต (สมชัย จิตสุชน. 2555 : 5-16)

5. ระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

การจัดการศึกษาในอาเซียนเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาแนวคิดกิจกรรม และการจัดการศึกษาร่วมกันในภูมิภาค บนรากฐานภูมิปัญญาระดับชาติ และภูมิภาค เพื่อป้องกันสภาพไม่สมดุลจากการไหลบ่าเพียงด้านเดียวของกระแสโลกาภิวัตน์ จากตะวันตก ปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา ที่ผู้นำให้การรับรองในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยง การหลอมรวมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความแตกต่าง การพัฒนาและประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างชาติในภูมิภาคบนพื้นฐานของประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในกรอบ ซีเอ็มไออาเซียน และ ยูเนสโก (สำนักงานวิทยาลัยชุมชน. 2555 : http://www.bcca.go.th/asean/?name=Education_system. , 2556.) ต่อไปนี้

5.1 ระบบการศึกษาของกัมพูชา

การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจสังคม นำไปสู่การปฏิรูปด้านการศึกษาของกัมพูชาก่อนปี พ.ศ.2518 ประเทศไทยยึดระบบการศึกษาแบบฝรั่งเศสซึ่งให้มีการศึกษาภาคบังคับ 13 ปี (6+4+2+1) ภายหลังปี พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาใช้ระบบการศึกษาแบบ 10 ปี (4+3+3) และต่อมาได้ขยายเป็นแบบ 11 ปี และใช้สืบเนื่องจากปี พ.ศ.2529 ถึง 2539

5.2 ระบบการศึกษาของไทย

ระบบการศึกษาไทยปัจจุบันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 มีการจัดระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3 ระดับชั้น) หรือระบบ 6-3-3

นอกจากนี้ระบบการศึกษาไทยยังจัดเป็นระบบการศึกษาในระบบ โรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในการจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่พิจารณาแบ่งแยกการศึกษาในระบบ โรงเรียนนอกระบบ การศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่จะถือว่าการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นเพียงวิธีการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Modes of learning" ฉะนั้น แนวทางใหม่คือสถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ และให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาฯ

มาตรา 15 กล่าวว่าการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย คือ

5.2.1 การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธี การศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของ การสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

5.2.2 การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็น เงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

5.2.3 การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วย ตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

5.3 ระบบการศึกษาของสหภาพพม่า

กระทรวงศึกษาธิการของพม่า เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารการศึกษา ของประเทศ ใช้ระบบการศึกษาเป็นระบบ 5 : 4 : 2 ดังนี้

5.3.1 ประถมศึกษา 5 ปี (อนุบาล 1 ปี และประถม 4 ปี)

5.3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น 4 ปี

5.3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี

5.3.4 อาชีวศึกษา 1-3 ปี

5.3.5 อุดมศึกษา 4-6 ปี

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของพม่านั้น พม่าพยายามที่จะจัดให้ครอบคลุมทุก พื้นที่ของประเทศแต่ยังมีปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาอาคารสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ให้กับ โรงเรียนในบางท้องถิ่นได้ รัฐบาลพม่าได้ตั้งเป้าหมายที่จะให้มีโรงเรียนอย่างน้อยหนึ่งแห่งในทุก หมู่บ้าน

5.4 ระบบการศึกษาของมาเลเซีย

ระบบการบริหารการศึกษาของประเทศมาเลเซียอยู่ในความรับผิดชอบ ของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งระดับการบริหารเป็น 5 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับ อำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับ โรงเรียน การบริหารการศึกษาระดับชาติอยู่ในความ รับผิดชอบของรัฐบาลกลาง (Federal Government) การศึกษาทุกประเภททุกระดับอยู่ภายใต้

ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว ยกเว้นการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) จะมีกรมจากกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบ เช่น กรมแรงงาน กรมเกษตร เป็นต้น ระบบการจัดการศึกษาของมาเลเซีย (National Education System) เป็นระบบ 6:3:2 คือ ระดับประถมศึกษา หลักสูตร 6 ปีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร 3 ปีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร 2 ปีการศึกษา ระดับเตรียมอุดมศึกษา หลักสูตร 1 หรือ 2 ปีการศึกษา ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรเฉลี่ยประมาณ 3 ปีครึ่งถึง 4 ปีการศึกษา

5.5 ระบบการศึกษาของฟิลิปปินส์

ระบบการศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์มีทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการศึกษาแบบที่เป็นทางการนั้นมีลำดับขั้นตอนของการเรียนอยู่สามระดับนั้นคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ในระดับประถมศึกษานั้นจะใช้เวลาศึกษาภาคบังคับ 6 ปีที่โรงเรียนของรัฐบาลหรือ 7 ปีในโรงเรียนของเอกชนนอกเหนือจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ โดยการศึกษาในระดับนี้รวมไปถึงการเรียนชั้นอนุบาลและอาจเป็นหลักสูตรเตรียมประถมศึกษาก็ได้ นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี จะเข้าเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนจนกระทั่งมีอายุครบ 5-6 ปี จึงจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

5.6 ระบบการศึกษาของสิงคโปร์

ระบบการศึกษาของสิงคโปร์แบ่งออกเป็นระดับประถม 6 ปี ระดับมัธยมศึกษา 4 ปี ซึ่งรวมแล้วเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 10 ปี แต่ผู้ที่เข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะต้องศึกษาขั้นเตรียมมหาวิทยาลัยอีก 2 ปี การศึกษาภาคบังคับของสิงคโปร์จะต้องเรียนรู้ 2 ภาษาควบคู่กันไป ได้แก่ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก และเลือกเรียนภาษาแม่ (Mother Tongue) อีก 1 ภาษา คือ จีน (แมนดาริน) มาเลย์ หรือทมิฬ (อินเดีย)

5.7 ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) เป็นประเทศที่อยู่ในวงล้อมของ 5 ประเทศ คือ เวียดนาม กัมพูชา ไทย พม่า และจีน เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล พื้นที่ประเทศทั้งหมด 236,800 ตารางกิโลเมตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเขาและที่ราบสูง ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาราชการ เมืองหลวงชื่อเวียงจันทน์ (Vientiane) ปกครองในระบบสังคมนิยม การจัดการศึกษาของลาวเริ่มด้วยการศึกษาในระดับอนุบาลและก่อนวัยเรียน โรงเรียนอนุบาลในประเทศลาวจะมีทั้ง โรงเรียนที่เป็นของรัฐบาลและเอกชน

เปิดรับนักเรียนตั้งแต่อายุ 3-6 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี แบ่งเป็นชั้นอนุบาล 1-3 เมื่อจบชั้นอนุบาลแล้วจะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

5.8 ระบบการศึกษาของอินโดนีเซีย

ระบบการศึกษาในโรงเรียนประกอบด้วยระดับการศึกษาชั้นต่าง ๆ ดังนี้คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาชั้นมัธยมและการศึกษาระดับสูง นอกเหนือจากระดับการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการศึกษาก่อนวัยเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามเกณฑ์จะใช้เวลา 9 ปี โดยเรียนชั้นประถมศึกษา 6 ปีและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มีเป้าหมายเพื่อจัดหาทักษะพื้นฐานในการพัฒนาตนเองในฐานะที่เป็นปัจเจกชน สมาชิกในสังคม ประชากรในประเทศและโลก เท่าๆ กับที่เตรียมก้าวเข้าสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

5.9 ระบบการศึกษาของบรูไนดารุสซาลาม

ประเทศบรูไนดารุสซาลามไม่มีการศึกษาภาคบังคับ แต่การศึกษาเป็นสากล และจัดให้ฟรีสำหรับประชาชนทั่วไป การศึกษาแบ่งออกเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 1 ปี ระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษา 7-8 ปี ซึ่งแบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2-3 ปี และระดับเตรียมอุดมศึกษา 2 ปี และระดับมหาวิทยาลัย 3-4 ปี ระดับก่อนประถมศึกษา เด็กทุกคนต้องเข้าศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา 1 ปี เมื่ออายุ 5 ปี หลังจากนั้นจึงเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษาแบ่งออกเป็นสองระดับคือ ระดับประถมต้น 3 ปี และประถมปลาย 2-3 ปี หลังจากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา 6 ปี นักเรียนจะต้องเข้ารับการทดสอบข้อสอบกลาง (PCE : Primary Certificate of Examination) ซึ่งการศึกษาในระดับนี้มีจุดประสงค์เพื่อปูพื้นฐานด้านการเขียน การอ่าน และการคำนวณให้แก่นักเรียน เพื่อจะได้นำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

5.10 ระบบการศึกษาของเวียดนาม

ปัจจุบันเวียดนามแบ่งลักษณะของการจัดการศึกษาไว้ 5 ลักษณะ คือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School Education) ประกอบด้วยการเล่นดูเด็กสำหรับเด็กอายุ 6 เดือนถึง 3 ปี และอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี การศึกษาสามัญ (5 - 4 - 3) ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ 5 ปี ชั้น 1-5 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือชั้น 6-9 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือชั้น 10-12 การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ มีเทียบเคียงทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นระดับอนุปริญญา

(Associate Degree) และระดับปริญญาการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาสำหรับประชาชนที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบสายสามัญและสายอาชีพ

การศึกษาไทยกับประชาคมอาเซียน

1. นโยบายและการขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

นโยบายรัฐบาลนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. แถลงต่อรัฐสภา : 23 สิงหาคม 2554) มีนโยบายทางการศึกษาของชาติ ดังนี้

1.1 เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทย อันประกอบด้วยยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล จัดให้มีโครงการตำราแห่งชาติที่บรรจุความรู้ที่ก้าวหน้าและได้มาตรฐานทั้งความรู้ที่เป็นสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากลบนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับขั้นโดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบมาตรฐานในระดับชาติและนานาชาติ ขจัดความไม่รู้หนังสือให้สิ้นไปจากสังคมไทย จัดให้มีครูดีเพียงพอในทุกห้องเรียน ให้มีโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาคุณภาพสูงในทุกพื้นที่ พัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่ระดับโลก พัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมมุ่งการสร้างจริยธรรมในระดับปัจเจก รวมทั้งสร้างความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษเป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา โดยการกระจายอำนาจสู่พื้นที่ให้เสร็จสมบูรณ์โดยเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อม

1.2 สร้างโอกาสทางการศึกษา กระจายโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย โดยคำนึงถึงการสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชากรทุกกลุ่ม ซึ่งรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้บกพร่องทางกายและการเรียนรู้ รวมทั้งชนกลุ่มน้อย โดยส่งเสริมการให้ความรู้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาถึงแรกเกิดให้ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพทั้งแม่และเด็ก สนับสนุนการจัดการศึกษาตามวัยและพัฒนาการอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น กลุ่มแม่บ้าน จัดให้มีระบบสะสมผลการศึกษาและการเทียบโอนเพื่อขยายโอกาสให้กว้างขวางและลดปัญหาคนออกจากระบบการศึกษา

นอกจากนี้ จะดำเนินการลดข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา ระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาชั้นสูง โดยจัดให้มี “โครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับ รายได้ในอนาคต” โดยให้ผู้ผู้เริ่มใช้คืนต่อเมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวได้พักชำระหนี้แก่ผู้ เป็นหนี้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยปรับเปลี่ยนการชำระหนี้เป็นระบบที่ผูกพันกับรายได้ใน อนาคต ปรับปรุงระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อทุกระดับให้เอื้อต่อการกระจายโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะจัดให้มีระบบคัดเลือกกลางเพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มี ประสิทธิภาพและเป็นธรรม ดำเนิน “โครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน” เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กไทยได้ไป เรียนต่อต่างประเทศ จัดการศึกษาชุมชนเพื่อมุ่งให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และการศึกษาตลอด ชีวิต

1.3 ปฏิรูปครู ยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง โดยปฏิรูประบบ การผลิตครูให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ สร้างแรงจูงใจให้คนเรียนดีและมีคุณธรรมเข้าสู่ วิชาชีพครู ปรับปรุงระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนครู พัฒนาระบบความก้าวหน้าของครูโดย ใช้การประเมินเชิงประจักษ์ที่อิงขีดความสามารถและวัดสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษาเป็น หลัก จัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง แก้ปัญหาหนี้สินครู โดยการพักชำระหนี้และการปรับ โครงสร้างหนี้ตามนโยบายแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนของรัฐบาล พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศเพื่อใช้ในการกระจายครูขจัดปัญหาการขาดแคลนครูในสาระวิชา หลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษา

1.4 จัดการศึกษาชั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาด แรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยกระบวนการสร้างประสานการณ์ระหว่างเรียนอย่างเหมาะสม และสนับสนุนการสร้างรายได้ระหว่างเรียน และสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำได้ทันทีโดยความร่วมมือระหว่างแหล่งงานกับสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีศูนย์อบรมอาชีวศึกษา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนสามารถเรียนรู้หาประสบการณ์ก่อนไปประกอบอาชีพ โดยให้สถาบันอาชีวศึกษาคำเนินการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละอาชีพรวมทั้งจัดให้มีศูนย์ซ่อม สร้างประจำชุมชนเพื่อฝึกฝนช่างฝีมือและการสร้างทักษะในการให้บริการแก่ประชาชนทั้งนี้ จะดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมการศึกษาในสายอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและสามารถมีรายได้สูงตามความสามารถ

1.5 เร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทัดเทียมกับ นานาชาติ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเร่งยกระดับคุณภาพและการกระจายโอกาสทางการศึกษา จัดให้มีระบบการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติเพื่อเป็นกลไกในการเปลี่ยนกระบวนทัศน์

การเรียนรู้ให้เป็นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบ “ไซเบอร์โฮม” ที่สามารถส่งความรู้มายังผู้เรียนโดยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา ขยายระบบ โทรทัศน์ เพื่อการศึกษาให้กว้างขวาง ปรับปรุงห้องเรียนนำร่องให้ได้มาตรฐานห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเร่งดำเนินการให้ “กองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” สามารถดำเนินการตามภารกิจได้

1.6 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ พัฒนามหาวิทยาลัยให้มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับโลก ระดมสรรพกำลัง เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายการวิจัยแห่งชาติเพื่อสร้างทุนทางปัญญาและนวัตกรรมผลักดันให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การสร้างรากฐานใหม่ของเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อการวิจัยสำหรับสาขาวิชาที่จำเป็นพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานวิจัยของชาติ โดยเน้นความสัมพันธ์อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรบริหารงานวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา

1.7 เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ สอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม

2. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการตามปฏิญญาอาเซียนการด้านการศึกษา

การดำเนินการพัฒนาแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นจุดอ่อนเพื่อให้เกิดความพร้อมทางด้านการศึกษา ก่อนก้าวสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุด ในส่วนของประเทศไทยมีประเด็นปัญหาทางด้านการศึกษาอยู่หลายเรื่องที่ต้องรีบเร่งพัฒนาและหาทางแก้ไขดังเช่นที่ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียน ได้ให้ความเห็นเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาของประเทศไทยไว้สี่ประการดังนี้ ประการที่หนึ่งนั้นจะต้องเริ่มจากการสร้างทักษะความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศในกลุ่มสมาชิกหลายชาติสามารถสื่อสาร โดยการใช้ภาษาอังกฤษได้ ในขณะที่คนไทยโดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการตื่นตัวในเรื่องนี้ ประการที่สองต้องมีการเตรียมพร้อมในการพัฒนาทักษะของบัณฑิตใน 8 สาขาอาชีพ ที่เป็นแรงงานฝีมือเนื่องจากข้อตกลงร่วมกันที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีได้ (free flow of skilled labors) ประการที่สามสถาบันการศึกษาต้องมีการ

สร้างทัศนคติและความเข้าใจอันดีต่อกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และประการสุดท้ายคือการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ได้มีการเร่งวางยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาก่อนก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 โดยสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดการประชุมคณะกรรมการระดับชาติขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 โดยที่ประชุมมีการร่างนโยบายเพื่อปฏิรูปการศึกษา จำนวน 5 นโยบายดังนี้

นโยบายที่ 1 จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558

นโยบายที่ 2 ให้มีการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะความรู้ที่เหมาะสมทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเช่น ทักษะความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษรวมถึงภาษาเพื่อนบ้าน สร้างทักษะความรู้ ความชำนาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและการเพิ่มโอกาสในการทำงานของประชาชน

นโยบายที่ 3 การยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้มีความเป็นสากล ส่งเสริมให้เกิดการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในกลุ่มสมาชิกอาเซียน รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

นโยบายที่ 4 สร้างความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน รองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่งเสริมให้จัดทำความตกลงยอมรับร่วมการด้านการศึกษามีการพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ เนื่องจากมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการทำให้ความร่วมมือของกลุ่มประชาคมอาเซียนประสบผลสำเร็จ

นโยบายทั้ง 5 ประการถือเป็นกรอบการดำเนินการให้กับสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยสถานการณ์ศึกษาใน

แต่ละสังกัดมีสภาพที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ ทำให้ความพร้อมเพื่อดำเนินตามกรอบนโยบายทั้ง 5 ข้อนั้นมีความแตกต่างกันไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาถึงระดับความพร้อมของสถาบันการศึกษาในการดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้เร่งให้ความช่วยเหลือ แก้ไขในประเด็นที่ยังขาดความพร้อมต่อไป

3. การขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

การขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) (จันทร์ดา ดันดีพจนานุกรม และ ชยพร กระต่ายทอง. ม.ป.ป. : 9-11) โดยมอบหมายให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินกิจกรรมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN เพื่อเตรียมเยาวชนไทยให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยพัฒนาโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกภูมิภาค จำนวน 54 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียน 2 รูปแบบ ได้แก่

- 1) โรงเรียน Sister School จำนวน 30 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน อีก 1 ภาษา พหุวัฒนธรรม และ 2) โรงเรียน Buffer School จำนวน 24 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เน้นการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน 1 ภาษา (ภาษาของประเทศที่มีชายแดนติดที่ตั้งของโรงเรียน เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย) พหุวัฒนธรรม เทคโนโลยี และพัฒนาให้เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพ ในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก รวมทั้งจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยเสาหลัก 3 เสา ได้แก่ เสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political and Security Community) เสาหลักประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community) และเสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio -Cultural Community) เพื่อเตรียมคนสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนในโครงการเป็นต้นแบบในการขยายผลให้โรงเรียนทุกโรงเรียนทั่วประเทศขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 225 เขตพื้นที่ มีความพร้อมในการเตรียมบุคลากรและโรงเรียนในเขตพื้นที่สู่ประชาคมอาเซียน

ทั้งนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ได้ดำเนิน โครงการเพื่อเตรียมคนสู่ประชาคมอาเซียน เช่น สถาบันสังคมศึกษา ดำเนิน โครงการการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน : ASEAN Focus School เพื่อพัฒนาศูนย์อาเซียนศึกษาและจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 14 โรงเรียน และสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนิน โครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้มีความเป็นเลิศสู่สากลและสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ และพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นานาชาติ โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 14 โรงเรียน

นอกจากนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ประสานความร่วมมือกับศูนย์ SEAMOLEC ดำเนิน โครงการ โรงเรียนคู่พัฒนาระหว่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการเรียนรู้ร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ วัฒนธรรม และค่านิยมระหว่างกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคัดเลือก โรงเรียนมัธยมศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 23 โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของอาเซียน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้

แนวทางการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีจำนวน 4 ยุทธศาสตร์หลัก 19 ยุทธศาสตร์ย่อยดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นอาเซียนมีจำนวน 5 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นประชาคมอาเซียน
2. บูรณาการหลักสูตรความเป็นประชาคมอาเซียนเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
3. จัดทำรายวิชาความเป็นประชาคมอาเซียน เป็นสาระเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา

4. จัดทำหลักสูตรภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่สาม

5. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษา และเจตคติ ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวน 5 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1. สร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
2. ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่ 2 และภาษาที่ 3 ตามลำดับ
3. พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศเพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน
4. ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2
5. ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่ 3

ยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการ โดยใช้เครือข่าย มีจำนวน 5 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1. ส่งเสริมให้มีโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาในประชาคมอาเซียน
2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม หรือกิจกรรมใหม่ ๆ ในเครือข่ายประชาคมอาเซียน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมโครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนในเครือข่ายประชาคมอาเซียน
4. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการกับเครือข่ายประชาคมอาเซียน
5. จัดให้ครูและผู้เรียน ได้ทัศนศึกษาในประเทศที่เป็นประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีจำนวน 4 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

1. พัฒนาระบบสารสนเทศบนสื่อออนไลน์ให้ครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายประชาคมอาเซียน
2. ส่งเสริมให้มีแหล่งความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายประชาคมอาเซียนทั้งในรูปแบบเอกสารวีดิทัศน์ และสื่อมัลติมีเดียอย่างหลากหลาย
3. จัดให้มีรายการโทรทัศน์ที่แนะนำเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ออนไลน์
4. เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553)

2. มาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 20-35) พบว่ามีจำนวน 8 มาตรฐาน 39 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มีจำนวน 4 มาตรฐาน 19 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านการเมือง
2. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านเศรษฐกิจ
3. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านสังคม
4. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านวัฒนธรรม และ
5. มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. สามารถสื่อสารด้วยภาษาอาเซียนได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศในอาเซียนอย่างน้อย 1 ภาษา)
2. สามารถใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้
3. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และ
4. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนเป็นพลเมืองอาเซียน ดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้
มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1. เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. เห็นปัญหาสังคมและลงมือแก้ไขเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี
4. มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี
5. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ
6. มีความสามารถในการจัดการและควบคุมตนเอง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนภูมิใจ ในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน มี
4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน
2. มีความภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน
3. ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน และ
4. มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล (การระงับธรรม

ปัญญา ธรรมสามัคคีธรรม สันติวิธีและสันติธรรม)

มาตรฐานด้านคุณภาพการจัดการศึกษา มีจำนวน 3 มาตรฐาน 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 5 ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อ
พัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ครูมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญผ่านการประเมินใน
ระดับชาติ
2. ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร
3. ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการ
เรียนการสอน
4. ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและ
ประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline)
5. ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน
6. ครูสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการ
สอนทั้งในประเทศ และในกลุ่มประชาคมอาเซียน
7. ครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างค่อเนื่อง

8. ครูจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาราชการของประเทศสมาชิกอาเซียน

มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
2. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพ และ
4. ผู้บริหารมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะในการใช้ ICT

มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนมีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน
2. จัดรายวิชาและกิจกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ
3. สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง และ
4. นิเทศภายใน กำกับติดตามตรวจสอบ และนำผล ไปปรับปรุงการเรียนการสอน

มาตรฐานด้านคุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 1 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานภาคีเครือข่าย เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
3. ผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน

4. คณะกรรมการสถานศึกษากำกับ ดูแล และขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

3. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 11-64) ดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

3.1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียน

3.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์

3.1.3 ประชุม/อบรม/ชี้แจง/สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้อง

3.1.4 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการดำเนินงาน

3.1.5 พัฒนาสื่อสำหรับสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.6 เสริมสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3.1.7 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประกวด การแข่งขัน การจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนนักเรียน เป็นต้น

3.1.8 ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน

3.1.9 กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

3.1.10 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

3.2 แนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เขตพื้นที่ศึกษาคควรมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้

3.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ประชุมคณะกรรมการ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม ปฏิทินดำเนินงาน

3.2.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

3.2.4 วางแผนพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

3.2.5 จัดตั้งเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้แทนฝ่ายความมั่นคง ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

3.2.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา ในช่วงวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี) หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3.2.7 ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคมและชมรมครูอาเซียน

3.2.8 กำหนดให้มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และรายงานการดำเนินงาน

3.2.9 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

3.3 แนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ให้บรรลุเป้าหมาย สถานศึกษาควรมีแนวทางทางการดำเนินงานและจัดการ ดังนี้

3.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และผู้แทนจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

3.3.2 ประชุมคณะกรรมการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม/ปฏิทินการดำเนินงาน

3.3.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

3.3.4 วางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.5 จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานเทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

3.3.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3.3.7 กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามอย่างเป็นระบบ

3.3.8 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

3.3.9 มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

3.4 แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ

3.4.1 จัดทำโครงการผู้นำเยาวชนอาเซียนในเชิงวิชาการ สันทนาการ วัฒนธรรม และให้ผู้เข้าร่วม โครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

3.4.2 บูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างพลังแก่เยาวชนอาเซียน

3.4.3 สร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอาเซียน พัฒนาเครือข่ายผู้นำเยาวชนอาเซียน ให้มีความแข็งแกร่งระดับภูมิภาคในด้านต่าง ๆ (ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม) ด้วยการให้องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม

3.4.4 ใช้ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยี เป็นสื่อในการพัฒนา วัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

3.4.5 ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษา ทั้งในและนอก โรงเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกัน ในภูมิภาค

3.4.6 ส่งเสริมให้เยาวชนแบ่งปันความคิดและเป้าหมายร่วมกันด้วยการ สร้างเครือข่ายและนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันภายใต้การสนับสนุนของ องค์กรภาครัฐและเอกชน

3.4.7 จัดทำโครงการเสียดวงจากเยาวชนอาเซียนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ ข้อเสนอของเยาวชนอาเซียนเป็นรูปธรรมได้แก่ โครงการอาสาสมัครสอนหนังสือแก่เยาวชน ด้อยโอกาสโดยจัดตั้งเครือข่ายยุวทูตด้านการศึกษาในอาเซียน เพื่อสนับสนุนพลังของเยาวชน ในการจัดการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต

3.4.8 จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียนในสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่กิจกรรม และวัฒนธรรมที่หลากหลายของภูมิภาค

3.4.9 มีเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชน อาเซียน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และเครือข่ายของเยาวชนอาเซียน

3.5 การนิเทศภายใน ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน การดำเนินการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จะประสบความสำเร็จ และบรรลุผล ได้อย่าง เป็นรูปธรรม นอกจากจะ ใช้การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้ว การ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องของทุกภาคส่วน ต้องรวมพลังกันให้การส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศที่เป็น กัลยาณมิตร ผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษาและพี่เลี้ยงแก่สถานศึกษาและครูผู้สอนรอบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กำหนดกรอบ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.5.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการและ
ด้านเจตคติ

3.5.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คุณภาพวิชาการและ
คุณภาพครู

3.5.3 ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้บริหารและ
ด้านการส่งเสริมสนับสนุน การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ดำเนินการเป็นขั้นตอนและ
กระบวนการ ดังนี้

4. กรอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน (ยุทธศาสตร์หลักด้านอาเซียนศึกษาของชาติ)

4.1 ประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงาน

การประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นการศึกษาและ
รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้วางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาที่
เหมาะสม ดังนี้

4.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
ความพร้อมของหลักสูตร ความสามารถของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน นำมาวิเคราะห์
จัดทำเป็นฐานข้อมูล

4.1.2 ร่วมวางแผนการนิเทศ โดยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้สังเคราะห์ไว้มา
วางแผนพัฒนา ตามลำดับ ดังนี้ สร้างความตระหนัก ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วม
ประชุมกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้ความรู้ คำปรึกษา และ
ข้อเสนอแนะการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและรายงานและ
รวบรวมข้อมูลที่เป็นจุดพัฒนาและจุดเด่น เพื่อนำไปวางแผนสนับสนุนการพัฒนาต่อไป

4.2 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่
สถานศึกษาได้มีการวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการ
เรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ดังนี้ ศึกษาผลการปฏิบัติงานของ
สถานศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำตามสถานการณ์ปัญหาของแต่ละสถานศึกษา รวบรวม
ปัญหา และข้อเสนอแนะ เพื่อดำเนินการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง
ประเมินสภาพความสำเร็จของสถานศึกษา สังเคราะห์และสะท้อนผล รวบรวมกิจกรรม/ภาพ
ความสำเร็จของสถานศึกษา และถอดความรู้ เพื่อหา Best Practice และเผยแพร่ในวงกว้าง

ต่อไป โดยอาจจัดทำในลักษณะ KM และนำ Best Practice ลงใน Blog KM นำผลการประเมินไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและผลงคุณภาพให้มีความยั่งยืนต่อไป

4.3 การประเมินผลหลังดำเนินงาน การประเมินผลหลังดำเนินงาน เป็นการประเมินเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อสรุปรายงานผู้เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละระดับ

4.3.2 คัดเลือก Best Practice ในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่

4.3.3 เผยแพร่ผลงาน โดยจัดนิทรรศการ ถอดความรู้ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ

4.3.4 ประกาศเกียรติคุณให้รางวัล

4.4 การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย บังคับสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

4.4.1 นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา

4.4.2 สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

4.4.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

4.4.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน

4.4.5 มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา

4.4.6 สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรใน โรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง

4.4.7 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

4.4.8 จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

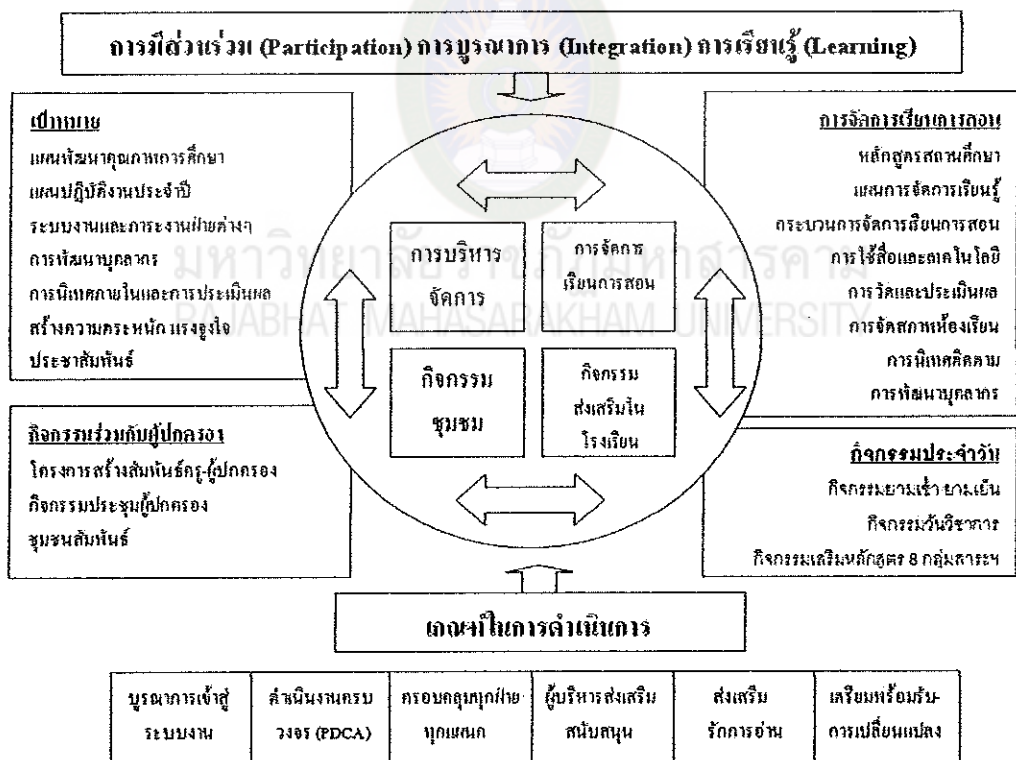
4.4.9 พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้อาเซียน

4.4.10 จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน

4.4.11 มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4.4.12 มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กรอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน (ยุทธศาสตร์หลักด้านอาเซียนศึกษาของชาติ) ใน 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 21) ใน 4 ด้าน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

กรอบการพัฒนา โรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
(ยุทธศาสตร์หลักด้านอาเซียนศึกษาของชาติ)

1. ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ เป้าหมาย ประกอบด้วย แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี ระบบงานและภาระงานฝ่ายต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากร การ นิเทศภายในและการประเมินผลสร้างความตระหนัก/แรงจูงใจ ประชาสัมพันธ์
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน หลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล การจัดการห้องเรียน การนิเทศติดตาม และ การพัฒนาบุคลากร
3. ด้านกิจกรรมส่งเสริมใน โรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ประกอบด้วย โครงการประสานสัมพันธ์ครูและผู้ปกครองกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ชุมชนสัมพันธ์
4. ด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ กิจกรรมประจำวัน ประกอบด้วย กิจกรรมยามเช้ายามเย็น กิจกรรมวันวิชาการ และกิจกรรมหลักสูตร 8 กลุ่มสาระ

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

1. ความเป็นมาของการจัดการศึกษาเอกชน การจัดการศึกษาเอกชน มีมาตั้งแต่สมัย อยุธยา คือ ราวพุทธศักราช 2199-2231 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในระยะเริ่มแรก ดำเนินการเป็นเอกเทศ มิได้ควบคุมโดยหน่วยงานรัฐแต่อย่างใด จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2448 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุม โรงเรียนราษฎร์ และจัดให้มีการขึ้น ทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกับงานด้านการศึกษาเอกชน ขยายตัวมากขึ้น พุทธศักราช 2454 – 2470 เป็นยุคเริ่มก่อตั้งของอนุบาลเอกชน ในช่วงนี้กลุ่มมิชชันนารี ได้เข้ามา จัดตั้ง โรงเรียนขึ้นในประเทศไทยทำให้มีการเปิดแผนกอนุบาลขึ้นใน โรงเรียนเอกชนหลายแห่ง รัฐ ได้เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มากขึ้น ในปีพุทธศักราช 2461 จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์ครั้งแรก โดยมีจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบและ นิเทศการศึกษาโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ และเพื่อแก้ไข กฎ ระเบียบ โรงเรียนราษฎร์ ดังนั้น ในปีพุทธศักราช 2476 รัฐจึงได้สถาปนากระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยจัดตั้งกองราษฎร์ สังกัด กรมวิสามัญศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ เป็นผู้ควบคุมดูแล โรงเรียนราษฎร์ทั้งหมด ต่อมา ได้ กำหนดเป็นพระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์ ในปีพุทธศักราช 2497 ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นกฎหมาย

ฉบับแรกเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน หลังจากนั้นรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนในปีพุทธศักราช 2518 และในปีพุทธศักราช 2525 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 : 3)

2. นโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนในรัฐบาลนายกรัฐมนตรีนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ปี 2555)

นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนต่อผู้บริหาร ข้าราชการ และบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2555 ที่ห้องประชุม บัณฑิตวิทยาลัย (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2555 : <http://www.cabinet.thaigov.go.th/> 2556.) มีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ดังนี้

2.1 ต้นทุนในการจัดการศึกษา ได้มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนของการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน รัฐมีต้นทุนการผลิตต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าเอกชนหรือไม่ หากเอกชนจัดการศึกษาด้วยต้นทุนที่ถูกกว่ารัฐ โดยได้นักเรียนที่มีคุณภาพไม่ต่างกัน ก็จะเป็นอีกทางเลือกของรัฐที่ควรส่งเสริมให้เอกชนทำหน้าที่นี้แทนการก่อสร้างโรงเรียนรัฐแห่งใหม่ จะเป็นการประหยัดงบประมาณและสอดคล้องกับอัตรากำลังบุคลากรภาครัฐที่รัฐบาลกำลังพยายามควบคุมไม่ให้ค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐสูงจนเกินไป เพราะจะเป็นภาระของประเทศในระยะยาว การที่ส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการจึงจะช่วยลดปัญหาค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐในอนาคตด้วย

2.2 การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน ได้ยื่นให้ช่วยกันดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น เพราะในระยะหลังมีการนำอาวุธปืนเข้ามาใช้ก่อเหตุหลายต่อหลายครั้ง จนเกิดเหตุการณ์ที่น่าสลดใจและสร้างความเสียหาย เกิดการสูญเสียนักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่ไม่รู้เรื่องด้วย ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการเองไม่ต้องการจะให้เกิดขึ้นเหล่านี้อีกแล้ว จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดูแลอย่างใกล้ชิดว่าจะวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหายังไง

2.3 โรงเรียนนานาชาติ ในประเทศไทยมีโรงเรียนนานาชาติหลายแห่งที่ริเริ่มก่อตั้งมาเป็นเวลานานและก่อตั้งก่อนประเทศอื่นๆ ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มว่าความต้องการเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติจะมีเพิ่มขึ้น เช่น นักเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะมาเรียนในโรงเรียนนานาชาติของไทย เช่นเดียวกับนักเรียนไทยที่ไปเรียนใน โรงเรียนที่ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นเรื่องของอุตสาหกรรมการศึกษาที่จะสร้างรายได้

ให้กับประเทศ และในความเป็นจริงนักเรียนได้ไปเรียนในประเทศใด ในอนาคตก็จะทำงาน เป็นนักธุรกิจ ข้าราชการ ผู้บริหารในประเทศนั้นๆ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศทั้งในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพราะจะขึ้นชมและ ชิมจับแนววิถีของประเทศที่ตนเรียนด้วย ซึ่งตนเชื่อว่า โรงเรียนนานาชาติไทยมีศักยภาพที่จะ สามารถดึงนักเรียนจากประเทศที่ไม่มีโรงเรียนนานาชาติหรือมีแต่ไม่มีศักยภาพเพียงพอมาเรียน ได้ หากเราสามารถส่งเสริมให้นักเรียนในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม ลาว กัมพูชา หรือ เมียนมาร์ เข้ามาเรียนในประเทศเราได้ก็จะเป็นจุดริเริ่มที่ดี และเป็นการรองรับเปิดประตู อาเซียนด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

2.4 ปรับเงินเดือนครูเอกชน ตามที่รัฐบาลมีนโยบายให้ปรับเงินเดือนแรก บรรจวุฒิปริญญาตรี 15,000 บาท รว.กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการรับผิดชอบดูแล โรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก ที่ประสบปัญหาภาระส่วนต่างจ่ายเพิ่ม ให้กับครูเพื่อให้ได้รับเงินเดือน 15,000 บาท ซึ่งอัตราเงินอุดหนุนรายหัวของนักเรียนที่ได้ เพิ่มขึ้น ไม่เพียงพอที่จะนำไปจ่ายเพิ่มเงินเดือนครูเป็นเดือนละ 11,680 บาท 13,300 บาท และ 15,000 บาท

3. การบริหารจัดการ

ตามหลักการจัดการ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ระดับพื้นฐาน ระดับก่อน ประถมศึกษา (การศึกษาระดับปฐมวัย) ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ถือได้ว่าเป็น สถานศึกษาที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยมีภารกิจหลักคือ จัดการศึกษาให้ เด็กมีคุณลักษณะที่หลักสูตรกำหนด หากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพแล้ว ย่อมส่งผลไปถึงการพัฒนาระดับประเทศให้มีคุณภาพอีกด้วย

การบริหารจัดการศึกษาเอกชน : การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้กำหนด ขอบเขตภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ 4 ด้าน(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32) คือ

3.1 ด้านวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วย เจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาคำเนินไปได้โดยอิสระ เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วน ได้ส่วน

เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการ วัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ห้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดงานด้านวิชาการ ดังนี้

3.1.1 กลุ่มงานหลักสูตรและการสอน ได้แก่ หลักสูตรและการพัฒนา หลักสูตรระดับและหมวดวิชาการสอน สอบ วัดผลประเมินผล สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การศึกษาบริการเอกสารการสอน หลักสูตรพิเศษ

3.1.2 กลุ่มงานนิเทศการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการสอน ได้แก่ นิเทศ และพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัยการสอน การศึกษากับชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1.3 กลุ่มงานกิจการและกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจการนักเรียนและ สวัสดิการ แนะนำ ทุนการศึกษา กิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.1.4 กลุ่มงานสื่อ ห้องสมุดและเทคโนโลยีการศึกษา ได้แก่ งานสื่อ โสตทัศนอุปกรณ์ สื่อผสม ห้องสมุดสถานศึกษา งานเอกสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา บริการไอทีสื่อการเรียนการสอน (ถ้ามี)

3.1.5 กลุ่มงานวัดผลประเมินผลและมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของ สถานศึกษา ได้แก่ ระบบประเมิน และทะเบียนนักเรียน การวัดผล การเทียบโอน และคลัง ข้อสอบ

3.1.6 กลุ่มงานพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ งานวิจัยการเรียนการสอน งาน พัฒนาวิชาชีพครู

3.1.7 กลุ่มงานการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การศึกษาตามอัธยาศัย และ บริการทางวิชาการของสถานศึกษา (ถ้ามี) กลุ่มงานวิชาการกับชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ถ้ามี)กลุ่มงาน โครงการพิเศษทางวิชาการของสถานศึกษา (ถ้ามี)

หลักการและแนวคิด

1. ชีตหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของ ชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญสูงสุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชน สังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่าย และแหล่งเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดและพัฒนาการศึกษา

3.2 คำนงงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดงานด้านงบประมาณไว้ ดังนี้

3.2.1 กลุ่มงานนโยบายและแผน

- 1) นโยบายแผน โครงการ
- 2) สารสนเทศและระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร
- 3) การติดตามและการรายงาน

3.2.2 กลุ่มงานการงบประมาณ

- 1) การจัดสรรงบประมาณ
- 2) การติดตามและรายงานการงบประมาณ

3.2.3 กลุ่มงานจัดหารายได้และสถานศึกษา

- 1) การจัดหารายได้
- 2) การบริหารกองทุนสถานศึกษา

3.2.4 กลุ่มงานบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ (ถ้ามี)

- 1) การบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์
- 2) การประกอบกิจการพิเศษ และการลงทุน (ถ้ามี)

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล สำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษาของรัฐ เอกชนอย่างเท่าเทียมกัน และจัดสรรเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษตามความจำเป็น

2. มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณ โดยให้เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

3. ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นวงเงินรวมแก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

4. มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณ ตามมาตรการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน คือ

4.1 การวางแผนงบประมาณ

4.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต

4.3 การจัดการระบบการจัดหาพัสดุ

4.4 การบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณ

4.5 การรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน

4.6 การบริหารสินทรัพย์

4.7 การตรวจสอบภายใน

5. มุ่งส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากส่วนของสังคมใช้เพื่อการจัดการและการพัฒนาการศึกษา

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญ มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัวมีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดงานด้านการบริหารงานบุคคลไว้ ดังนี้

1. กลุ่มงานการวางแผนกำลังคน สรรหา คัดเลือก
2. กลุ่มงานการบรรจุ แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล
3. กลุ่มงานการประเมิน การพัฒนาบุคคลและงานวิจัย
4. กลุ่มงานสวัสดิการและกองทุนบุคลากร

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักบริหาร เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่อง
2. ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่กำหนด
3. ยึดหลักธรรมาภิบาล

1.4 ด้านงานบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร และให้บริการงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานงานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลของงานเป็นหลัก โดยเน้นถึงความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดงานด้านงานบริหารงานทั่วไปไว้ดังนี้

- 1.4.1 กลุ่มงานธุรการและสารบรรณ
- 1.4.2 กลุ่มงานเลขานุการกิจและสถานศึกษา
- 1.4.3 กลุ่มงานการเงินและการบัญชี
- 1.4.4 กลุ่มงานพัสดุและการจัดจ้างบริการ
- 1.4.5 กลุ่มงานอาคารสถานที่และการพัฒนาพื้นที่ และสิ่งแวดล้อม
- 1.4.6 กลุ่มงานรักษาความปลอดภัยและระบบสัญญาณ
- 1.4.7 กลุ่มงานประชาสัมพันธ์
- 1.4.8 กลุ่มงานบริการพิเศษ (ถ้ามี)
- 1.4.9 กลุ่มงานบริการอนามัยและโภชนาการ

1.4.10 งานระบบการตรวจสอบผลงาน และการเงิน

1.4.11 กลุ่มงาน โครงการชุมชนสัมพันธ์

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักในสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร และการจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหาร การจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4. การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้การบริหารอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น

สรุป ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม มีการกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการพัฒนาระบบงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีการเพิ่มความรู้ให้คณะครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีการวางแผนการนิเทศ เพื่อประเมินผลและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อแสดงเจตนาพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน

4. การจัดการเรียนการสอน

4.1 ความหมายของการเรียนการสอน

แต่เดิม “การสอน” (Teaching) เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่าง ๆ โดยที่ครูและศิษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกระบวนการเรียนรู้ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ศิษย์เป็นผู้รับการถ่ายทอด ครูจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (Teacher – Centered Approach) เนื่องจากปัจจัยและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนผู้เรียนที่มีจำนวนมากขึ้น ความแตกต่างระหว่างบุคคลก็ทำให้การสอนมีผลต่อผู้เรียนระดับต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมกัน จัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องขยายตัวมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าของวิทยาการซึ่งรวดเร็วอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้เวลาในการสอนปกติอาจไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ หรือความรู้ความเข้าใจตามที่ต้องการ (ทิสนา แจมมณี, 2545: 5) แนวคิดทางการสอนจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยนักการศึกษาคนสำคัญ คือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1969) ได้แนะนำแนวคิดใหม่ให้การสอนเป็นการเน้นที่ตัวผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) ดังนั้น แนวคิดจากการสอนจึงได้เปลี่ยนมาเป็น “การเรียนการสอน” (Instruction) ซึ่งมีความหมายแตกต่างไปจากคำว่า “การสอน” ไปบ้าง กล่าวคือ การเรียนการสอนคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แทนที่ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียน ซึ่งเป็นลักษณะของการสอน การเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่าง ๆ โดยมีการเตรียมการ มีการวางแผนตามหลักวิชา มีขั้นตอนหรือกระบวนการสอนที่เป็นแบบแผนชัดเจน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการใช้ศาสตร์ในการสอนมากกว่าในเรื่องของการสอน นอกจากนี้ การเรียนการสอนครอบคลุมปฏิสัมพันธ์หลายรูปแบบ ทั้งระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสื่อต่าง ๆ ส่วนการสอนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และการเรียนการสอนมักเกิดขึ้นในสถานการณ์ของการเรียนการสอน ในขณะที่การสอนเกิดขึ้นทุกหนแห่งไม่จำกัดเวลาและสถานที่ บูช (Buch, 1973 อ้างถึงใน ทิสนา แจมมณี 2545:4)

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้อย่างมาก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้สอนคนเดียวกัน ด้วยการสอนทางไกล (Distant Teaching) นอกจากนี้ โปรแกรมสำเร็จรูป (Programmed Instruction) ซึ่งใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือที่นิยมเรียกว่า “คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer – Assisted Instruction or CAI)” ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การเรียนการสอนในอนาคตจึงมีแนวโน้มเป็นการเรียนการสอนแบบไม่มีครู

(Instruction without teacher) ปัจจุบันทฤษฎีและผลงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาของบุคคล ในการพยายามทำความเข้าใจในประสบการณ์เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำ (Action On) ไม่ใช่เพียงรับเข้ามา (Taking In) การเรียนการสอนจึงต้องเปลี่ยนแนวความคิดจากครูดำเนินการสอนไปเป็นผู้เรียนสร้างความรู้ (Construction) ซึ่งมีนักคิดและนักวิจัยได้ตั้งเป็น “ทฤษฎีการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism)” ปัจจุบันแนวคิดนี้กำลังได้รับความนิยมในการสร้างความรู้ (Construction) นี้ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เป็นของตนเองจากประสบการณ์ ซึ่งใกล้เคียงกับแนวทางการเรียนรู้อีกแนวทางหนึ่ง คือ “การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)” ที่ผู้เรียนเรียนรู้ความรู้ใหม่จากการกระทำ ((Learning by Doing) ทำให้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (Direct Experience, Hands – On Experience) แนวคิดการใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการสร้างความรู้ดังกล่าวข้างต้นนั้นมีความเกี่ยวพันถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า “การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self – Directed Learning)” กระบวนการสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้ากระบวนการนั้นอยู่ในลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบนำตนเอง หากผู้สอนทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และเพิ่มบทบาทในการควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ ก็ถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้แบบนำตนเอง จากการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้การจัดการศึกษาของไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ขึ้น ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายและแนวทางในการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ การเป็นคนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ในการที่ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนและพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง บูช (Buch.1973 อ้างถึงใน ทิศนา แจมณี 2545:4)

4.2 หลักการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student – Centered Instruction) ผู้สอนต้องจัดสถานการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น

(Active) เข้าร่วมในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ทั้งนี้ มีแนวการสอนที่เชื่อว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้สูงสุด หากได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น ดังนั้น ควรจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ผู้เรียนคุ้นเคย ผู้สอนควรให้ความสำคัญ กับความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ควรส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้อย่างเต็มที่ ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนสามารถนำตนเอง (Self-directed) มีอิสระทางความคิดและการแสดงออก และมีความคิดสร้างสรรค์ แนวการสอนเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่ม Constructivism ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติ (Active Process) เกิดเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งการสอนด้วยวิธีการบอกเล่าเป็นกระบวนการเชิงรับ (Passive Process) ไม่ช่วยในการพัฒนาแนวความคิดของผู้เรียนให้สร้างความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง

4.3 หลักการสำคัญในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการจัด ดังนี้

4.3.1 ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

4.3.2 เนื้อหาวิชาที่สำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ควรให้โอกาส

ผู้เรียนได้เลือกเรียน โดยพิจารณาประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน

4.3.3 การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ

เรียนการสอน

4.3.4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน

4.3.5 ครูคือผู้อำนวยความสะดวก และเป็นแหล่งความรู้

4.3.6 ผู้เรียนมีโอกาสได้เห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม คือ กลายเป็น

ผู้มีความมั่นใจ ในตนเอง และควบคุมตนเองได้มากขึ้น ปฏิบัติตนเป็นผู้ใหญ่ได้มากขึ้น

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

4.3.7 การศึกษาคือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ

ด้านพร้อมกันไป โดยมีหลักการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1) ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และให้เป็นไปอย่างมี

ชีวิตชีวา

2) การเรียนรู้ต้องยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ มีปฏิสัมพันธ์ใน

กลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และการเรียนรู้ยังเกิดขึ้นจากแหล่งต่าง ๆ

3) การเรียนรู้ที่ดีผู้เรียนต้องเรียนรู้จากความเข้าใจ และเรียนรู้ด้วยความหมาย คือ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4) ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ จะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ดี มีความหมายต่อผู้เรียนและเกิดความคงทนของความรู้

5) ควรเน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม มีการจัดทำหลักสูตรเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ มีการจัดสภาพห้องเรียนและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อาเซียน มีสื่อการเรียนการสอนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างเพียงพอ และมีระบบขั้นตอนการนิเทศ การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5. กิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

5.1 Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัด บรรยากาศการเรียนรู้จัดสิ่งเร้าเสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

5.2 Construct เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองอันเกิด จากการ ได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนรักการอ่านรักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ที่พึงประสงค์

5.3 Resource เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งบุคคลและเครื่องมือทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ) ชุมชนชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์”

5.4 Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูก ทางคิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผลเป็นต้น (ทิสนา เขมณีและคณะ, 2543 : 55-59) การฝึกให้ผู้เรียน ได้คิดอยู่เสมอในลักษณะต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดอย่างรอบคอบมีเหตุผล

มีวิจารณ์ญาณ ในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกปรับ และปฏิเสธข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถแสดงความคิด เห็นออก ได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

5.5 Happiness เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้เรียนอย่างมีความสุข เป็นความสุขที่เกิด จากประการที่หนึ่ง ผู้เรียน ได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจสาระการเรียนรู้ ชวนให้สนใจใฝ่ค้นคว้า ศึกษาท้าทาย ให้แสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ประการที่สอง ปฏิสัมพันธ์(Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็น กลียาณมิตร มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมี ความสุขและสนุกกับการเรียน

5.6 Participation เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้น มองเห็นคุณค่า ของสิ่งที่เรียนและสามารถประยุกต์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

5.7 Individualization เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็น อันบุคคลผู้สอนยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกัน โดยมีความ เชื่อมั่นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

5.8 Good Habit เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และ ลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับ ผู้อื่น และ การเห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ด้านกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเอกชนในจังหวัด มหาสารคาม มีการวางแผนกิจกรรมการศึกษาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้มีการจัด กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถในด้าน ประชาคมอาเซียน

6. กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

6.1 ความหมายของชุมชน

ประเวศ วะสี (2536 : 25) ให้ความหมายของชุมชนว่า หมายถึง การที่คน จำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ

ความเป็นชุมชนมีพลัง มีศักยภาพสูงในการแก้ปัญหา ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมือง ชุมชนที่เข้มแข็งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทุกด้าน

วิชิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพินิจ (2541 : 2) ให้ความหมายของชุมชนว่าเป็นกลุ่มของประชาชนที่มีความผูกพันกันมีความมุ่งหมาย มีผลประโยชน์ มีประเพณีที่สืบเนื่องกันมา มีความมุ่งหมายทางการเมืองร่วมกัน ในทางวัฒนธรรม ชุมชนคือกลุ่มของประชาชนที่มีความเชื่อ และพิธีกรรมเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันอาจจะมาจากความเป็นธรรมชาติพันธุ์หรือศาสนาเดียวกัน หรืออยู่ร่วมถิ่นภูมิ ศาสน์เดียวกันและภูมิภาคหนึ่งๆ อาจจะมีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

พินดา วีระชาติ (2542 : 14) ให้ความหมายของชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคน ประชาชนจำนวนหนึ่ง หรือสถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว ที่อาณาเขต มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีคล้ายกัน มีการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

สรุปได้ว่า โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม มีกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานราชการ องค์กรทางสังคม และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนการพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่

6.2 จุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543 : 25) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนไว้ว่าเพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีต่อโรงเรียน อันจะทำให้โรงเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากชุมชน ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้โรงเรียน ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไปได้ดีด้วยดี

เดือนใจ แก้วประเสริฐ (2544 : 19) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า เพื่อต้องการให้ประชาชนได้ทราบการดำเนินงาน ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดผลเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนทำให้เห็นคุณค่าของการศึกษา ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ในการศึกษา รวมพลังเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้โรงเรียนและชุมชนได้มีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันตามที่มุ่งหวังไว้

ลออ เกษสุวรรณ (2544 : 14) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีทัศนคติและแนวทางที่ตรงกันในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามี

ส่วนร่วมและสนับสนุนการวางเป้าหมายนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความต้องการของชุมชนและให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย

6.3 ความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543 : 32) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอยู่ใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์รวมทางวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ โรงเรียนเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมกลางของการพัฒนาชุมชน โรงเรียนต้องให้ชุมชนมีความเข้าใจ และมีความรู้สึกที่ดียอมรับว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน โรงเรียนต้องอาศัยการสนับสนุนและ ทรัพยากรต่าง ๆ จากชุมชนมาสนับสนุนในการดำเนินการจัดการศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน และสมาชิกในสังคม ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อแสวงหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า

ทิพทยา สุวรรณภูมิ (2544 : 18) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน โดยมีการกำหนดไว้ เป็นมาตรฐานหรือนโยบายในหลายหน่วยงาน มุ่งหมายให้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อคุณภาพ ของนักเรียน

เดือนใจ แก้วประเสริฐ (2544 : 21) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอยู่ใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่เป็นศูนย์รวมทางวิชาการต่าง ๆ ส่วนชุมชนให้การ สนับสนุนทั้งในด้านทุนทรัพย์ แรงกายแรงใจ พร้อมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ ทางการศึกษา ดังนั้นจึงมีความสำคัญยิ่งในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6.4 การให้บริการแก่ชุมชน

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 40) ได้สรุปได้ว่า การบริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนนั้น โรงเรียนจะให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ให้แก่ชุมชนหรือทางด้านอาคารสถานที่ ด้านสุขภาพอนามัย ฯลฯ จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างเสริมทัศนคติประชาชนในชุมชนให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ดังนั้น

โรงเรียนจึงเป็นอย่างมากที่จะต้องจัดบริการในด้านต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ เพราะจะเป็น
ภาพลักษณ์ที่ดีที่ชุมชนให้ความเชื่อถือและเกิดความศรัทธาต่อ โรงเรียน

เตือนใจ แก้วประเสริฐ (2544 : 34) ได้สรุปการให้บริการชุมชนไว้ว่า การ
ให้บริการชุมชนของโรงเรียน คือ การให้บริการอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ความรู้
คำแนะนำ และแรงงานของบุคลากร โดยมีหลักว่า บริการให้ทั่วถึง รวมทั้งการให้บริการด้าน
ข่าวสาร ข้อมูลวิชาการ ด้านอาชีพ การให้คำปรึกษาหารือ การให้บริการทางด้านสวัสดิการ เพื่อ
แก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา สหกรณ์ร้านค้า ธนาคารข้าว ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กร้านตัดผม ศูนย์ประจำบ้าน น้ำสะอาด เป็นต้น

6.5 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 46) ได้สรุปการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนไว้
ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ก็คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชนนั้น
ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนต้องมีจุดประสงค์ที่สำคัญใน
อันที่จะให้การศึกษาแก่นักเรียน และประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ให้รู้จักหน้าที่ ภารกิจต่าง ๆ ด้วย
ตนเองให้มากที่สุด ด้วยวิธีการศึกษารูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนให้เกิด
ประโยชน์กับนักเรียน ได้มากที่สุด บุคคลในชุมชนก็จะเกิดความเชื่อใจใน โรงเรียน ให้ความ
ช่วยเหลือต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนต้องการ

ถนอม คงผดุง (2541 : 38) ได้สรุปการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนไว้ว่าการเข้า
ร่วมกิจกรรมชุมชนเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน ได้จัดขึ้น เพื่อเป็นการร่วมมือสนับสนุนใน
กิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น งานประเพณีต่าง ๆ การนันทนาการ การกีฬา เป็นต้น

6.6 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

อุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539 : 53) ได้สรุปว่า การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
ในกิจกรรมของโรงเรียนไว้ว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนนั้น นับว่าเป็น
สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้าใจ โรงเรียน ได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมที่ชุมชนเข้าร่วมปฏิบัติมาก
ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ ทางศาสนา ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
ในความสามารถที่โรงเรียนยอมรับ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่าง โรงเรียนและ
ชุมชน

อรุณ สุขสม (2546 : 42) เห็นว่าควรจัดให้มีคณะกรรมการ โรงเรียนขึ้น ซึ่ง
ประกอบด้วยผู้แทนครู อาจารย์ และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันทำงานและประชุม
ปรึกษาหารือกันเป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาความเป็นอยู่ของนักเรียนทั้งที่บ้าน

และที่โรงเรียน การส่งเสริมการทำกรบ้าน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร การตกแต่งอาคารสถานที่ให้เหมาะสมและการพิจารณาแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนที่คณะกรรมการเห็นสมควรพิจารณาร่วมกัน

ถนอม คงผดุง (2541 : 20) ได้สรุปการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนไว้ว่าชุมชนควรเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ดังนี้

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มสนใจ
2. การจัดนิทรรศการ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทราบผลงานทางวิชาการของนักเรียน
3. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน
4. การฝึกอบรมประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ลูกเสือชาวบ้าน
5. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การจัดงานปีใหม่
6. กิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม แก่นักเรียน ประชาชนเข้ามาเป็นวิทยากรของโรงเรียน

อรุณ สุขสม (2546 : 42) เห็นว่าควรจัดให้มีคณะกรรมการ โรงเรียนขึ้น ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนครู อาจารย์ และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันทำงานและประชุมปรึกษาหารือกันเป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาความเป็นอยู่ของนักเรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การส่งเสริมการทำกรบ้าน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร การตกแต่งอาคารสถานที่ให้เหมาะสมและการพิจารณาแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนที่คณะกรรมการเห็นสมควรพิจารณาร่วมกัน

สรุปได้ว่า ด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน ระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ปกครองและคณะครู และมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนในการจัดทำแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิไล ธนวิวัฒน์ (2541 : 150) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และประสิทธิผลของโรงเรียนมีการปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก รองลงมาตามลำดับคือการบริหารอาคารสถานที่ การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารการเรียนการสอน การบริหารงานบุคลากร ปรัชญาและนโยบายของโรงเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน

กันยารัตน์ จันโทลี (2542 : 102 - 103) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตมีปัญหาด้านคุณสมบัติและการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่เป็นปัญหา ในระดับปานกลางคือ ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนวิชาอนุบาลศึกษาโดยตรง โรงเรียนไม่สามารถคัดเลือกครูที่มีวุฒิการศึกษาและความสามารถได้ตรงกับความต้องการ ครูขาดประสบการณ์ด้านอนุบาลศึกษา

รัตนา เผ่าวงศ์ (2542 : 162 - 163) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครู โดยภาพรวมและจำแนกตามสถานภาพ มีปัญหาด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ระดับปานกลาง แต่มีปัญหาด้านการวางแผนสำหรับนักเรียน และด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหารายข้อในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหารไม่มีสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ติดตามการเรียนการสอนด้านการขออนุญาตเปิดทำการสอน ได้แก่ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีวุฒิอนุบาลศึกษาและปฐมวัยด้านการดำเนินงานตามนโยบาย ได้แก่การจัดหาวัสดุ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการศึกษามีไม่เพียงพอ ด้านการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ได้แก่การจัดพื้นที่สำหรับนอนและเครื่องนอนไม่ถูกสุขลักษณะ ด้านการวางแผนการรับนักเรียน ได้แก่เจ้าหน้าที่ที่จัดทำสำมะโนนักเรียนมีไม่เพียงพอ และผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยภาพรวมเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

จรัญ เกื่อนันต์ (2542 : 56 - 58) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวมและอีก 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางคือด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และอีก 1 ด้าน ปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาด ตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีปัญหาโดยภาพรวมและอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และอีก 2 ด้าน ปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน มีปัญหาโดยภาพรวมและอีก 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และอีก 1 ด้าน ปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม และอีก 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและด้านการจัดสภาพแวดล้อม มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาด 12 ห้องเรียนขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมชวิน พุ่มมาลี (2543 : 101 -103) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทนอกระบบโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูเอกชนประเภทนอกระบบโรงเรียนที่เปิดสอนสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจาก ปัจจัยทั้ง 7 ด้าน แต่ละด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านกิจการนักเรียน นักศึกษา ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนและด้านกิจการบริหาร ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยทรัพยากรด้านการ

เรียน ปัจจัยด้านการจัดการ การบริหาร ปัจจัยด้านกิจการนักเรียน และปัจจัยด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิพย์ภาพร งอยหล้า (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาในการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านหลักสูตร และด้านที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับผู้ปกครอง ด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย และด้านอาหารและบริการ ส่วนปัญหาที่มีความริบคว้นแต่ละด้าน มีดังนี้ ครูดูแลเด็กและพูดกับเด็กไม่ทั่วถึง สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอ โรงเรียนไม่ประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่สามารถคัดเลือกครูที่มีวุฒิการศึกษาและความสามารถได้ตรงกับความต้องการ การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูทำได้ไม่ทั่วถึง การจัดเก็บเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ ขาดครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการสอน การจัดบริเวณและอาคารสถานที่ ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนขาดความเอาใจใส่ในเรื่องความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม และขาดความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง

กรมวิชาการ (2543 : 64-65) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า นโยบายภาครัฐในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลภาครัฐ ได้ให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน ดังจะเห็นได้จากที่ภาครัฐเปิดขยายชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็ก หรือส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาแบ่งเบาภาระของภาครัฐในการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ ยังมีปัญหา กล่าวคือภาคเอกชนไม่แนบในในแนวนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยจัดการศึกษาแก่เด็กวัยก่อนเรียน เพราะในขณะเดียวกัน ภาครัฐก็เปิดดำเนินการ โดยหน่วยงานภาครัฐพร้อมกันไปด้วย การจัดการศึกษาระดับอนุบาลของหน่วยงานต่าง ๆ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า 1) ปัญหาด้านการจัดการศึกษา : ผู้บริหารส่วนใหญ่ทราบนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลค่อนข้างมาก แต่มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือแผนงานในจังหวัดน้อยมีความแตกต่างในเรื่องมาตรฐานคุณภาพของการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการลงทุนจัดการศึกษาเข้าช้อนกับหน่วยงานต่าง ๆ การจัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็กยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กยากจน 2) ด้านการบริหารงาน : หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษา ระดับชั้นอนุบาลชั้นเด็กเล็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกันน้อยมากการช่วยเหลือระหว่างกันในจังหวัดอยู่ในเกณฑ์น้อย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ มีการควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานน้อย

หน่วยงานภาครัฐจัดการศึกษาระดับนี้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนและจำนวนนักเรียนของภาคเอกชนลดลง 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน : ครูมีปัญหาในวิธีการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนการควบคุมชั้นเรียน

กิตติศัพท์ สุขศรี (2544 : 74 - 76) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการนุบาลศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาการจัดการนุบาลศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านการประเมินผล ด้านหลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) และด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านอาหารและการบริการ โดยมีรายข้อที่เป็นปัญหาและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ตามลำดับดังนี้ ครูไม่แสดงความรักและเอาใจใส่ต่อเด็กเมื่อเด็กมีปัญหา มีการจัดประสบการณ์โดยไม่มีกิจกรรมเสริมทักษะด้านอื่นประกอบด้วย ไม่มีการประชุมนิเทศแก่ผู้ปกครองเพื่อรับทราบข้อมูลของโรงเรียน ครูผู้สอนไม่มีคุณวุฒิทางการนุบาล หรือปฐมวัยที่จะเข้ามาสอน โดยตรง ห้องเรียนขาดการบำรุงรักษา และเครื่องเล่นในสนามมีไม่เพียงพอสำหรับเด็กเล่นกลางแจ้ง ครูดูแลไม่ทั่วถึงจึงทำให้มีอุบัติเหตุ โรงเรียนจัดอาหารที่มีสารอาหารไม่ครบ 5 หมู่ และโรงเรียนมีห้องน้ำห้องส้วมไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กในโรงเรียน ผู้บริหารและครู ไม่มีการร่วมกันวางแผนประเมินผลนักเรียนล่วงหน้า

สิริมา ภิญ โญอนันตพงษ์ (2545 : 1-2) ได้วิจัยศึกษาภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดการศึกษาและบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้านโดยรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย บุคลากรที่มีลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูปฐมวัย และการจัดการด้านอาคารสถานที่

2. ด้านคุณภาพการบริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียน เป็นรายด้าน โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพด้านคุณภาพการบริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก แนวการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการบริการที่ให้กับนักเรียน

3. ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ เด็กปฐมวัยร่าเริง ยิ้มแย้ม มีความสุข แสดงอารมณ์เหมาะสมกับสถานการณ์ มีน้ำหนักส่วนสูงเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์

ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามวัย และการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ได้คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์ ทำงานอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาได้ตอบ สนทนา ได้เหมาะสมกับวัย มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ

อริยา วงษ์ทองดี (2547 : 90-95) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียน เอกชน จังหวัดอ่างทองที่มีรายได้ต่างกัน มีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นที่ต่างกัน และผู้ปกครองที่มีรายได้และมีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นที่ต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน จังหวัดอ่างทอง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับ คือ ด้านกิจกรรม ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร 2) ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชน จังหวัดอ่างทอง ที่มีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นปีที่ 2 มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นที่ 1 เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการบริหารและด้านวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านกิจกรรม ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในช่วงชั้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : 94 - 96) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัย เปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า การเปรียบเทียบ ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาระดับต่าง ๆ พบว่า ในการศึกษาาระดับปฐมวัยและขั้น พื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ยกเว้น สิงคโปร์ แล้ว การศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการปฏิรูปในระดับหนึ่งสำหรับการส่งเสริมความยืดหยุ่นและความหลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศสมาชิกอื่นของอาเซียน การปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษาของสิงคโปร์ค่อนข้างก้าวไกลในด้านการเปิดช่องทางหลายส่วนในการส่งเสริมความยืดหยุ่นและความหลากหลายใน กระบวนการเรียนรู้ ถึงแม้ว่ามีบางส่วนที่เป็นแนวทางร่วมกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ รวมทั้งไทย ด้วยในการเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ด้านกลไกและแนวทางดำเนินการนั้น การบริหารจัดการทาง การศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งออกได้ 2 แนวทาง คือ 1) การรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ ส่วนกลางและ 2) การกระจายอำนาจ

ประเสริฐสุด พันธุ์แก้ว (2550 : 72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ต่อการถ่ายโอนอำนาจการบริหารการศึกษามาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ที่ข้อมูลพบว่าความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการถ่ายโอนอำนาจการบริหารการศึกษามาสังกัดเทศบาลทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันในทุกประเด็นด้านการบริหารวิชาการ และเกือบทุกประเด็นด้านบริหารทั่วไป โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เห็นว่าน่าจะส่งผลดีกว่าเดิม แต่ครูส่วนใหญ่กลับมีความคิดเห็นว่าเหมือนเดิม แต่ทั้งสองกลุ่มมีความเห็น ไม่แตกต่างกัน ในทุกประเด็นด้านการบริหารงานบุคลากรและเกือบทุกประเด็นด้านการบริหารงบประมาณ โดยส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มเห็นว่าส่งผลเหมือนเดิมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั้งครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ ยังมีความวิตกกังวลกับความรู้ความสามารถ ในการเป็นผู้นำองค์กรเทศบาลที่สามารถเป็นที่ยอมรับแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือไม่ และการบริหารจัดการงบประมาณที่ไม่เป็นธรรม ไม่โปร่งใส การบริหารงานบุคลากรที่อาจมีระบบอุปถัมภ์จะส่งผลให้การคัดเลือกบุคลากร อาจไม่มีคุณภาพได้

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ (2551 : 178-182) การศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษา พบว่า 1) นโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษาของประเทศไทยยังขาดความเป็นเอกภาพ หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรม/ โครงการในลักษณะเชิงรับมากกว่าเชิงรุก การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวยังไม่มีความต่อเนื่อง และขาดการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ 2) การปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของหลาย ๆ หน่วยงานยังขาดการประสานงานในลักษณะเครือข่ายที่เข้มแข็ง การทำงานส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ส่งผลให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน 3) ผู้ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษและทักษะนานาชาติ ซึ่งการที่จะพัฒนางานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศ ตลอดจนบุคลากรการศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษาด้วย

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 171-177) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษา ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลาง การศึกษา ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน จากการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นมาเริ่มระยะเวลายาวนาน โดยส่วนใหญ่เริ่มขึ้นในสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กับชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษานั้น ได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในสถาบันศึกษาเอกชนที่มีการเรียนการสอน โดยใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยสถาบันการศึกษาเหล่านี้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนอย่างเป็นทางการผ่านทางเครือข่ายขององค์การทางศาสนา ต่อมาการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติได้เริ่มขยายเข้าสู่สถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเริ่มจากการดำเนินนโยบายทางการทูตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และพัฒนาประเทศเพื่อนบ้าน การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติของประเทศไทยในปัจจุบันมีรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาไทย 2) การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือหลักสูตรภาษาต่างประเทศอื่น ๆ 3) การจัดการเรียนการสอน โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ตามความต้องการของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน 4) การจัดการเรียนการสอนโดยเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

พิชญภา ขันทอง (2554 : 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพรเขต 2 จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก โดยมีกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการวางแผน เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดองค์กร และด้านการควบคุม และด้านการเป็นผู้นำ เป็นอันดับสุดท้าย เปรียบเทียบกระบวนการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพรเขต 2 จังหวัดชุมพร ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การบริหาร ประสบการณ์การฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารสถานศึกษา และขนาดโรงเรียน

อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ (2554 : 95-101) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความพร้อมของโรงเรียนคาทอลิก ในประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียน

ในเครือข่ายทอติกในประเทศไทยมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดย ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละเฉลี่ย 69.24 2. การพิจารณาความพร้อมของ โรงเรียนตาม มาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า โรงเรียนมีความพร้อมตาม มาตรฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ร้อยละเฉลี่ย 73.31 และเมื่อพิจารณาความพร้อมตาม มาตรฐาน 4 มาตรฐาน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 มาตรฐาน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 มาตรฐาน เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ 1. มาตรฐานที่ 4 ด้านอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอติก ร้อยละ 82.63 2. มาตรฐานที่ 3 ด้านคุณภาพการสร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 74.36 3. มาตรฐานที่ 2 ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ร้อยละ 69.86 มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ร้อยละ 66.40 2.2 โรงเรียนมีความพร้อมตามยุทธศาสตร์ โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับปานกลาง ร้อยละเฉลี่ย 65.16 และเมื่อพิจารณาความพร้อมตามยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ยุทธศาสตร์และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ยุทธศาสตร์ เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ 1. ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถทางด้านภาษา และเจตคติในการจัด การศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 73.97 2. ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความ เป็นอาเซียน ร้อยละ 67.15 3. ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ร้อยละ 63.15 4. ยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย ร้อยละ 56.37

ชัยยุทธ ราษฎร์สภา และสุวรรณ สมบุญสุโข (2554 : 101-103) ได้วิจัยเรื่อง ความ พร้อมของครูต่อการพัฒนาการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ อาชีวศึกษา จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพร้อมของครูต่อ การพัฒนาการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ อาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐม ประชากรได้แก่ ครูในสถานศึกษาจำนวน 6 แห่ง ที่สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปี การศึกษา 2554 จำนวน 353 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคัดเลือกมาจากประชากร โดยใช้ สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ และการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบนมาตรฐานและค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของครูต่อ การพัฒนาการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ อาชีวศึกษาจังหวัดนครปฐมใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการยอมรับอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านความรู้

และดำเนินการวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบความพร้อมของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

ไรอันส์ และคนอื่นๆ (Ryan and other. 1970 2542 : 50 ; อ้างอิงใน ประสงค์ ภูมิพันธ์. มาจาก : 106) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของครูที่ดี โดยศึกษาจากครู ประถมศึกษาและครูมัธยมศึกษา พบว่า ลักษณะของครูที่ดีมี 8 ประการ คือ ให้ความอบอุ่น และความเป็นมิตร มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และมีความคิดสร้างสรรค์ สนใจ ในความคิดเห็นของนักเรียน สนใจพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียน สนใจความคิดเห็น ของผู้บริหารและผู้ร่วมงาน สอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ สื่อความหมายโดยใช้ภาษาได้ ถูกต้อง และอารมณ์มั่นคงสม่ำเสมอปรับตัวให้ได้ดี

ไวท์ (White. 1991 : 202) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังจากเด็กอายุ 4 ขวบ ของครู การวิเคราะห์เชิงคุณภาพซึ่งต้องศึกษาความคาดหวังจากเด็กอายุ 4 ขวบ ของครู 3 คนกับ เด็กอายุ 4 ขวบ จำนวน 48 คน โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้จากครู เป็นการจัดลำดับ ของนักเรียน ประเภทของนักเรียน ผลการประเมินการเรียนประจำปี และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ วิธีการเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังในตัวเด็ก ทางด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ของ ครู สังเกตจาก 1) ลักษณะการติดต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน 2) การแก้ปัญหาพฤติกรรม 3)รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 4) การแก้ไขพฤติกรรมของครู โดยคำพูดทาง สังคม และทางร่างกาย 5) การมอบภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้เด็ก พฤติกรรมของครูทั้ง 3 คน ไม่นำไปสู่คุณลักษณะของนักเรียน ซึ่งมี 4 ประเภท คือ นักเรียนที่ ครูชอบ ครูไม่ชอบ ครู ติดต่อกับเป็นครั้งคราว นักเรียนที่ครูไม่ติดต่อกับเลย แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนแต่ละกลุ่ม จะมี ลักษณะ เหมือนๆ กัน ทำให้ความคาดหวังในตัวครูแตกต่างกันออกไปซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของ เด็ก ครอบครัวของเด็ก บุคลิกภาพ ทักษะทางสังคม และความมั่นใจในความสามารถของ ตนเอง ในระยะแรกของการศึกษา ครูแบ่งเด็กตามอายุไว้ได้ 3 ห้อง จากนั้นก็สอนเด็กตามความ สามารถของกลุ่ม พบว่า ความสามารถทางการพูดของเด็กแตกต่างกัน บางคนอธิบายความ เข้าใจของตนเองไม่ได้ บางคนเข้าใจกฎเกณฑ์ และความคาดหวังของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมของ ตนเองได้ดี

ลาร์กิน (Larkin. 1992 : 397) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องผู้บริหารของ โรงเรียนระดับ ก่อนประถมศึกษา : มุมมองที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วัตถุประสงค์เพื่ออธิบายเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการของผู้บริหาร โรงเรียนก่อน

ประถมศึกษาที่สัมพันธ์กับการจัดโครงการของหน่วยงานและประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้บริหารเหล่านั้นมีความเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีส่วนในการเตรียมผู้นำและกำหนดนโยบาย พร้อมกับรับรองความรู้ความสามารถของผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทักษะความชำนาญและความเป็นผู้นำ ผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษาที่ไม่พึงประสงค์และแสวงหากำไร จำนวน 16 คนที่อยู่ในเขตเมืองบอสตัน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่หลายอย่าง และมีงานและหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากมาย ตั้งแต่งานการดูแลรักษาความสะอาด สื่อสารกับผู้ปกครอง การบริหารบุคคล งบประมาณ การแสวงหาทางสนับสนุน และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาได้รับการฝึกอบรมทางการบริหารที่น้อยมาก ดังนั้นจึงอาศัยประสบการณ์จากการเรียนและประสบการณ์ส่วนตัวทำให้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก แต่ส่วนใหญ่ผู้บริหารเหล่านี้เคยเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนมาก่อน ลักษณะการบริหารจึงเป็นแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและผู้บริหารที่เป็นสตรีมักมีปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจและการตอบสนองต่อความต้องการของเพื่อนร่วมงานนอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้บริหารขาดเพื่อนภายในองค์กร แต่ก็ยังดีที่มีรองผู้อำนวยการคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากสลับซับซ้อนภายในโรงเรียน โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียน การศึกษาผลการวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ได้ข้อสรุปถึงสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาทางด้านวิชาการ ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ส่วนปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง (วุฒิการศึกษาทางด้านอนุบาลหรือด้านการศึกษาระดับปฐมวัย) ขาดงบประมาณสนับสนุน อาคารเรียนและห้องเรียนคับแคบ ไม่เป็นสัดส่วน สิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ขาดการนิเทศติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาทั้งหมด คือ โจทย์ปัญหาของผู้บริหาร เพื่อร่วมกันหาคำตอบจากการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ที่ยอมรับต่อสังคมและวงการต่อไป

ไรอาซ (Riaz, 1992 ; อ้างถึงใน สิริศักดิ์ อาจวิชัย, 2550 : 58) ได้ศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศปากีสถาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบการกระจายอำนาจจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินการนิเทศ การวางระบบป้องกันการแทรกแซง และการทบทวนการสร้างแนวคิด 2) กระบวนการต่าง ๆ ต้องเป็น

กระบวนการต่อเนื่อง 3) การได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย และ 4) รูปแบบการกระจายอำนาจอยู่ในรูปแบบของ Local Government Educational Model รูปแบบดังกล่าวต้องการคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือการเข้าร่วมคิดร่วมทำโปรแกรมของชาติ การวางแผนแบบ Bottom – up approach และการมอบอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการ

แพตทีเซีย (Patricia. 1994 ; อ้างถึงใน ทำเนียบ มหาพรหม. 2542 : 47) ได้ศึกษาการประเมินการไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมการปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบการประกันคุณภาพการศึกษานั้น กลไกทางสังคม ช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย จากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและควบคุมการประเมินถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของครูที่ต้องรับผิดชอบต่ออาชีพของตน ซึ่งต้องดำเนินไปอย่างมีเหตุผลชัดเจน ในประเทศฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อถือกับการใช้ข้อสอบภายนอก โรงเรียนมีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ทำการระบบสอบมาตรฐานกลาง ซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน และในประเทศออสเตรเลียมีการนำเอาระบบการประเมิน โดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพ และประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาขั้นสูงต่อไป

ฮาชิโมโตะ (Hachimoto. 1996 : 2352) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติของครูสอนเด็กเล็กที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้นักเรียนแก้ข้อขัดแย้งในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ โดยอาศัยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับครู 2 คนที่สอนระดับชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้เข้าร่วมในการจัดการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ในโรงเรียน ในมลรัฐมิสซูรี ผลการศึกษาพบว่า ครูมีส่วนร่วมเริ่มในการทำงานกับนักเรียนภายใต้สถานการณ์เฉพาะเท่านั้น เมื่อนักเรียนขอร้องให้ครูช่วยเหลือครูสามารถเข้าร่วมการทำงานกับนักเรียน ในลักษณะที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยตัวนักเรียนเอง ครูกลุ่มนี้มีลักษณะสอดคล้องตามกรอบความคิดที่ส่งเสริมการแก้ข้อขัดแย้งหรือปัญหาของนักเรียน เช่น สอนให้นักเรียนมียุทธวิธีในการปฏิบัติเพื่อจัดการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติเชิงบวกในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างนักเรียน และส่งเสริมการให้นักเรียน ได้พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับเพื่อนนักเรียน

ด้วยกัน นอกจากนั้นยังพบว่า ครูมีความเชื่อเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่สอดคล้องกับกรอบความคิดในเชิงทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้ และสะท้อนให้เห็นถึงการมีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ตามทฤษฎีดังกล่าวได้ โดยครูได้บูรณาการการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งไว้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตร และได้เสริมสร้างให้นักเรียน มีความสามารถในการจัดการภายในห้องเรียนกับปัญหาข้อขัดแย้ง โดยอาศัยการมีประสบการณ์ที่หลากหลาย

บุฟอร์ด (Buford, 1997 : 568) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อการตอบสนองของนักเรียนระดับอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีทักษะสอดคล้องกันหลายประการ ดังนี้ 1) สภาพของเด็กวัยก่อนเรียน จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาใน โปรแกรมการเรียนระดับอนุบาล 2) การเรียนการสอนระดับอนุบาล ควรจะเน้นการพัฒนาทางด้านอารมณ์ และจิตวิทยาเด็กเป็นสิ่งสำคัญ และลำดับต่อไปคือการพัฒนาทางด้านร่างกาย 3) ควรส่งเสริมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มากที่สุด

แซนด์ และ โจเซฟ ชาร์ล (Sands, Joseph Charles, Jr. 2004) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หลังการกระจายอำนาจ : การบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง การควบคุมดูแลตามท้องถิ่น และระบบโรงเรียนระดับเทศบาลในบราซิลซึ่งพบว่า การปฏิรูปทำให้เกิดผลตามมาแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับความสอดคล้องกันและ การมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษาแสดงถึงการปฏิรูปก่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านบวกที่มากกว่าในเมืองเหล่านี้ที่อยู่ในระดับสูงกว่าความสอดคล้องกัน และการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่อยู่บนหลักการบริหาร จัดการในระบบโรงเรียนของพวกเขา โดยจะทำงานภาคสนาม การวิจัยเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์ใน 4 เมือง ซึ่งเป็นการให้เราคิด ทบทวนความรู้กับจุดแข็งแกร่งของปัญญาชนและความเกี่ยวข้องกับชุมชน การปรับการใช้บริการสาธารณะชนที่ระดับท้องถิ่นขึ้นจะอาศัยการปฏิรูปน้อย จุดมุ่งหมาย ก็เพื่อบังคับนักการเมืองท้องถิ่น และเพื่อรวบรวมประชาชนผู้ใช้บริการ และการบังคับที่มากขึ้น ของการปกครองที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง 2 กลุ่มเหล่านี้ ความพยายามรวมศูนย์กลางอำนาจเป็นทางไปสู่ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของท้องถิ่น ที่ระดับการปกครองตัวเอง ซึ่งควบคุมจากการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองที่สนับสนุนความต่อเนื่องของปัญญาชน และจำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ต้องประกอบไปด้วย การบริหารจัดการ ได้แก่ เป้าหมาย ประกอบด้วย แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแผนปฏิบัติงานประจำปี ระบบงาน

และภาระงานฝ่ายต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากร การนิเทศภายในและการประเมินผลสร้างควม
 ตระหนัก/แรงจูงใจ ประชาสัมพันธ์ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียน
 การสอนในชั้นเรียนหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการ
 จัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล การจัดการห้องเรียน
 การนิเทศติดตาม และการพัฒนาบุคลากร มีกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรม
 ร่วมกับผู้ปกครอง ประกอบด้วย โครงการประสานสัมพันธ์ครูและผู้ปกครองกิจกรรมประชุม
 ผู้ปกครองชั้นเรียน ชุมชนสัมพันธ์ และมีการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ กิจกรรม
 ประจำวัน ประกอบด้วย กิจกรรมยามเช้ายามเย็น กิจกรรมวันวิชาการ และกิจกรรมหลักสูตร 8
 กลุ่มสาระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY